Влада—Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 215 ◆ Вівторок, 5 листопада 1991 року ◆ Ціна 15 коп. (Передплатникам — 5 коп.).

УЧОРА, 4 листопада, відбулася зустріч першого заступника Голови Верховної Ради України І. Плюща із заступником міністра оборони США Дональдом Етвудом.

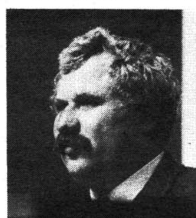
Під час бесіди йшлося про те, що нині в світі з'явилися реальні можливості для значного скорочення всіх видів озброєнь, кількісного складу Збройних Сил, а відповідно і для зменшення затрат на оборону.

Особливу увагу було приділено проблемам конверсії в оборонному комплексі. Д. Етвуд повідомив, що основна мета його візиту — вияснити, яку конкретну допомогу могли б надати Сполучені Штати для переведення українських оборонних підприємств на промислово-комерційну базу. У складі делегації є й представники американських фірм.

У бесіді взяли участь голова Комісії Верховної Ради в закордонних справах Д. Павличко, державний міністр України з питань оборонного комплексу й конверсії В. Антонов, міністр оборони України К. Морозов, інші офіційні особи.

СОЦІАЛ - демократична партія України, яку очолює народний депутат України Олександр Сугоняко, стала восьмою, зареєстрованою в Міністерстві юстиції республіки. В Донецьку пройшов позачерговий з'їзд СДПУ, на якому розглядалася позиція партії перед референдумом. Запропоновано голосувати за Акт про незалежність. Майбутнє України СДПУ бачить у федеративному устрої республіки.

ТРИДЕННИЙ Собор Української православної церкви (колишньої РПЦ) звернувся до Патріарха Московського і Всея Русі Алексія II з проханням надати Київській митрополії статус патріархату, а УПЦ — статус автокефальної. У Софійському соборі відбулась літургія, під час якої виголошувалися молитви за здоров'я патріарха Філарета, а в зверненні до віруючих засуджувався «шовінізм і сепаратизм». Тепер на Україні дві УАПЦ, два патріархи...

6

Володимир ГРИНЬОВ:

«МОЖУ ЗАСТАВИТИ ЯЩИК ВІСКІ. ПРЕЗИДЕНТОМ БУДЕ КРАВЧУК»...

ЧОРНОВІЛ НЕ ХОЧЕ ПОМСТИ

Два дні перебування на Херсонщині, зустрічі з виборцями Асканії-Нова, Нової Каховки, обласного центру дещо змінили стереотип, який склався тут щодо кандидата у Президенти України Вячеслава Чорновола: зовсім він не «бандерівець» і не «месник» комуністичній системі в примітивному розумінні. Він — за народ суверенної України.

— Я не прихильник жорстких заходів до колишньої партійної номенклатури, — сказав В. Чорновіл, — приміром, на Львівщині ніхто не постраждав за свої політичні переконання. З ідеями треба боротися тільки ідеями.

Досить спокійно оцінив кандидат у Президенти регіональні наради представників південних, східних областей республіки. На його думку, сепаратизм не має майбутнього.

ЛИТВА НАПОЛЯГАЄ

Ноту з вимогою про негайне виведення радянських військ з Литви передало Міністерству оборони СРСР зовнішньополітичне відомство цієї республіки. В документі, зокрема, наголошено, що населення Литви рішуче вимагає припинити окупацію Прибалтійських країн Радянською Армією, оскільки її перебування там не має жодної юридичної підстави.

2

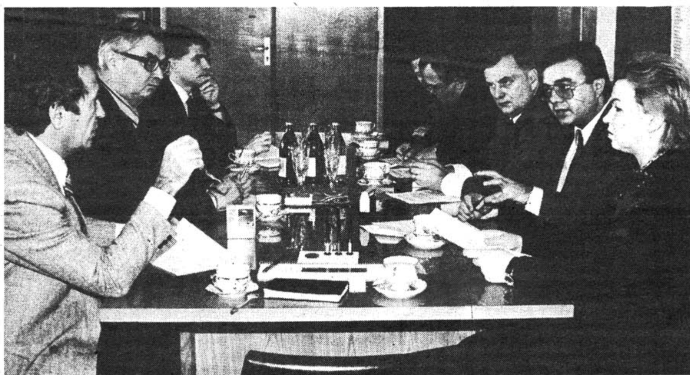
«Я, хлопці, знаю багато гвардій, починаючи від наполеонівської й закінчуючи Молодою гвардією. А ще ж були кавалергарди і гардемарини, гвардія Червона й гвардія Біла. А от власної національної гвардії я ще не бачив. Сподіваюсь — побачу. Що не кажіть, а звучить це гарно — «Гвардія!»

Фото Тараса **ЯКОВИНА**.

8

2 листопада в Міністерстві торгівлі України відбулося підписання угоди про співробітництво і торгівлю між цим міністерством, Укрінвалюттоorгом та канадською фірмою «ДВТ інтернешнл».

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА**.

ПРЕЗИДЕНТ Чехо-Словаччини Гавел висунув пропозицію щодо збереження єдиної чехо-словацької держави. Він виклав свій план на зустрічі з федеральними і республіканськими керівниками країни. Згідно з його пропозицією парламенти Чехії і Словаччини мають укласти угоду, яка фіксувала б їх суверенний статус. Законодавчі, виконавчі і судові повноваження пропонується розподілити між республіками й федеральними властями. Гавел хотів, щоб республіканські парламенти розглянули його план до кінця листопада, а федеральний парламент — невдовзі після цього.

Продовжено передплату на «Голос України» до 15 листопада. Індекс українського видання 60955, російського — 60997. Ціна на 1992 рік — 19 крб. 80 коп.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 158.700

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень, у вівторок на 8 сторінках

ЗУСТРІЧІ НА ПОЛТАВЩИНІ

Вчора Голова Верховної Ради України Л. Кравчук розпочав зустрічі на Полтавській землі. По дорозі до обласного центру він відвідав завод «Счетмаш». Прямо в цехах Леонід Макарович поговорив з його працівниками, розпитав про їхнє життя й побут, розповів про основні принципи своєї передвиборної програми, відповів на численні запитання людей.

Після цього Л. Кравчук зустрівся з трудівниками Лубен та району в міському Будинку культури, відвідав колгосп імені Димитрова Решетилівського району та зустрівся в медичному інституті зі студентами та професорсько-викладацьким складом вузів Полтави, а ввечері — із залізничниками в їхньому Будинку культури.

У програмі перебування Л. Кравчука на Полтавщині — відвідання трудових колективів Кременчука. Далі його маршрут проляже на Кіровоградщину.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Полтава.

Парламентська хроніка

ЧИ ВДЕРЖАТЬ БІРЖОВИКИ ВЛАДУ?

Денне засідання 1 листопада

Бізнес, мов холодний протяг, вривається у відчинені двері нашого життя. Одних він радує, інших насторожує. Здається, спокійно це сприймають тільки народні депутати.

Після перерви половина місць у сесійному залі були порожніми. Але, дивна річ, коли головуючий Іван Плющ запропонував прийняти в першому читанні проект Закону України «Про селянське (фермерське) господарство», цифра виявилася «справною». «За» табло показало 302.

А передувала цьому жвава дискусія біля мікрофонів. Говорилось і про відгомін командно - адміністративної системи, і про палиці, що вставляються в колеса фермерського воза, і про необгрунтоване втручання держави у справи селянського господарства. Наголошувалося й на тому, що деякі положення проекту Закону суперечать законам ринкових відносин, зокрема, ринку праці. А це не сприятиме приходу до фермерської діяльності ініціативно-підприємливих людей, які здатні організувати справу.

Слушність у цьому, звичайно, є. І все-таки у вирі дискусій чогось недоговорювали. Не видно було кінцевої мети, заради якої хрипли депутати. А ця мета дуже проста: селянин повинен стати хазяїном землі. Тільки за таких умов він зможе підняти село, забезпечити себе і державу продуктами харчування.

Але ніколи цього не буде, доки не буде справедливості у розподілі здобутків праці, доки закон надійно не захистить віками кривдженого селянина. Із села й сьогодні за безцінь вигрібають усе, що вироблено. І рідко знайдеш такого керівника колгоспу чи голову сільради, які сказали б: «Доки в наших грудях б'ється серце, ми нікому не дозволимо зобижати людей».

Треба захистити і цих людей, і фермерів від несправедливості, обману, сваволля місцевого начальства, необмежених утисків держави.

Мав рацію Степан Хмара: щоб з'явилися здорові фермерські господарства, які в перспективі проявлять себе, нам не слід виривати цей Закон із загального пакету правових актів про реформу в сільському господарстві. По-перше, потрібно чітко визначити власника і власництво. Друге. Вартість землі має бути чітко визначена в стабільній валюті. Потрібно провести таку оцінку по всій території України. Цей Закон необхідно приймати тоді, коли він буде узгоджений з пакетом інших законів. Тільки тоді матимемо закон, який працюватиме.

У першу чергу повинна пройти зміна власності на основні засоби виробництва в сільському господарстві. Земельні угіддя мають перейти із форми державної у колективну власність тих працівників, які обробляють цю землю.

Потребують кардинальних змін виробничі відносини на селі. Колгоспи і радгоспи доцільно перетворити у вільні кооперативи, які мають стати економічним суб'єктом на рівні з державою. А для цього потрібні і певні закони, що стосуватимуться реформи сільського господарства. Треба відмовитися від держзамовлення на сільськогосподарську продукцію. Реалізація кооперативами своєї продукції повинна здійснюватися на контрактних умовах з державою.

Як сказав Володимир Яворівський, проект Закону треба додемократизувати. Отже, вирішено прийняти його в першому читанні, доручити Кабінетові міністрів разом з постійними комісіями врахувати висловлені зауваження і представити для прийняття в другому читанні до 15 грудня.

На диво швидко ухвалили «Декларацію прав національностей України». Одноголосно!

Жвавим було обговорення проекту Закону про товарну біржу. Багато питань ставили міністрові фінансів України Г. П'ятаченку. Не всі відповіді повністю відкривали очі на істинний стан справ. Нема ясності, зокрема, щодо чуток про підвищення цін. Ясно тільки одне: ми знову вийшли на перше місце в світі — цього разу за кількістю бірж. А по товарах...

Запропонований Кабінетом міністрів законопроект про товарну біржу створено так, що орієнтує на існуючу практику: біржі формуються зверху, а не знизу. Вони в г[illegible] важній більшості є пер[illegible] леною формою структур держпостачу. Діяльність таких товарних бірж побудована на принципах акціонерного товариства, а не на принципах артілі, як це має місце майже в усьому світі.

Теперішні біржі не відіграють істотної ролі у забезпеченні підприємств і організацій продукцією виробничо-технічного призначення. З початку року дві третини укладених угод припадає на товари народного споживання і лише 23 відсотки — на будівельні матеріали, [illegible] і металопродукцію, верстати й устаткування.

Біржі в Україні проходять лише стан свого становлення і поки що не відповідають їх основному призначенню. Але завдяки фінансовим операціям їхня влада зростає. Чи надовго? І [illegible] проект Закону про това[illegible] біржу прийнято в першому читанні, очевидно, в другому читанні він зазнає значних змін. Бо не може бути так, щоб він відображав інтереси лише спритних ділків. Біржі повинні служити народові.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ Є!

Ранкове засідання 4 листопада

До моменту народження Національної гвардії України залишався один крок. Треба було прийняти Постанову про введення в дію Закону «Про Національну гвардію України». І така б народилася. Але... Але хто і в що її, скажімо, одягатиме, хто і як забезпечуватиме зброєю, ресурсами, майном? Це питання викликало гостру дискусію. Проектом Постанови передбачалося підпорядкувати і передати Національній гвардії України Південно-Західне окружне управління матеріально-технічного та військового постачання МВС СРСР з військовими базами, ресурсами, будівлями тощо. Вилучити цей пункт з проекту Постанови запропонував Голова Комісії з питань правопорядку та боротьби із злочинністю Я. Кондратьєв, його підтримав і запевнив, що МВС України здатне забезпечити Національну гвардію всім необхідним, міністр внутрішніх справ республіки А. Василишин.

Хтось із депутатів резонно поцікавився: гвардійці проситимуть у міліціонерів боєприпаси?

Постанову так і не прийняли. Парламент розгляне її після узгодження.

Втім, проектом Постанови передбачається, що Закон «Про Національну гвардію України» вводиться з моменту його прийняття, тож, 4 листопада фактично є днем народження Національної гвардії. З голосування статті 11 законопроекту, де було записано, що Національна гвардія підпорядковується Президентові України, видно, до речі, що парламент не схильний довіряти майбутньому Президентові. Адже «за» проголосувало всього 76 депутатів. Парламентарії 241 голосом підпорядкували Національну гвардію України собі, тобто Верховній Раді. Тому на жарт перетворилася стаття 14 законопроекту, якою контроль за діяльністю Національної гвардії покладався на Президента України. Її зняли. Залишається сподіватися, що нещасливе число статей Закону про Національну гвардію України не позначиться на її діяльності. Вона виправдає своє призначення. І почне діяти вже цього року, незважаючи й на те, що парламент заблокував прийняття «Положення про порядок комплектування військового, матеріально-технічного і фінансового забезпечення Національної гвардії України». Взяти участь у постатейному прийнятті цього документа відмовилися 34 депутати, що, звичайно ж, украй знітило доповідача, члена Комісії з питань оборони і державної безпеки І. Деркача.

Під час розгляду преамбули наступного законопроекту «Про державний кордон України» не голосувало 85 депутатів. Тільки після того, як головуючий І. Плющ настійливо запросив депутатів до роботи, і за відсутніх у залі почали голосувати колеги, статті почали проходити безболісно. Швидко, з мінімальною кількістю виступів біля мікрофонів, парламент України прийняв ще два Закони й відповідні постанови про їх введення: «Про прикордонні війська України» та «Про державний кордон України».

Головним завданням прикордонних військ України є забезпечення недоторканності державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах, а також охорона економічної зони України. А сам державний кордон республіки позначатиметься прикордонними знаками, форма, розмір і порядок встановлення яких буде визначено законодавством України та її міжнародними договорами. Пропуск осіб, які перетинатимуть державний кордон України, здійснюватимуть прикордонні війська за документами на право в'їзду на територію України або виїзду з республіки. Надано можливість Кабінетові міністрів України встановлювати спрощений порядок пропуску осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна через державний кордон України.

Законом «Про державний кордон України» визначено також, що до територіального моря України належать узбережні морські води завширшки 12 морських миль, відлічувані від лінії найбільшого відпливу. Так от мирним вважатиметься прохід іноземних суден, якщо вони слідуватимуть звичайним навігаційним курсом або курсом, рекомендованим компетентними органами України. Іноземні військові кораблі здійснюватимуть прохід через територіальне море України в порядку, встановленому Кабінетом міністрів республіки. При цьому підводні човни, інші підводні транспортні засоби повинні слідувати на поверхні і під своїм прапором.

У законах є чимало положень, реалізація яких здійснюватиметься відповідно до договорів та інших документів, які будуть опубліковані.

Прийняті на ранковому засіданні закони великою мірою забезпечуватимуть становлення України як суверенної демократичної держави, яка прагне не до самоізоляції, а до відносин з іншими державами на грунті міжнародних договорів.

Вікторія СВІТЛАНОВА.

ТРЕБА ТВОРИТИ ДЕРЖАВУ

НЕЩОДАВНО відбулася зустріч Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука з представниками міських, районних та обласних газет. Ініціатором такої важливої і давно назрілої акції виступила редакція газети «Дума», новоствореного часопису українських журналістів. Голова парламенту висловив надію, що така зустріч допоможе оперативніше та ефективніше сприяти підготовці всеукраїнського референдуму, який буде проведено 1 грудня.

Далеко не кожний журналіст може похвалитися такою широкою географією відряджень, як кандидат у Президенти Л. Кравчук. Житомирська, Чернігівська, Одеська, Миколаївська, Херсонська області, Кримська АРСР — ось далеко не повний перелік регіонів, де останнім часом побував Голова українського парламенту.

— Абсолютна більшість людей підтримує незалежність, — сказав Л. Кравчук. — Лише одиниці думають, що незалежність може призвести до лиха, до сепаратизму. Частина людей виступає за підтримку Акта про незалежність, але хоче, щоб ми були в Союзі. Причому люди часто не визначають: який Союз? яка форма цього Союзу? Тобто той стереотип, що незалежним можна бути, але лише в Союзі, існує.

Надзвичайно багато чуток, інсинуацій, а часом й відвертої брехні (особливо в московських виданнях) породжено тим, що Україна не підписала Договір про економічну співдружність. Є люди, які вирішили, що таким чином наша суверенна республіка зайняла позицію економічної ізоляції і сповідує «сепаратизм». Своє ставлення до цього Л. Кравчук висловив так:

— Коли будуть виконані наші умови (а вони виконуються), цей Договір найближчим часом буде підписано. Я думаю, що це **політично** заспокоїть багатьох людей. Але якщо мене запитають, чи вірю я в силу цього Договору, то я скажу, що не дуже вірю. У мене є для цього підстави. Я не думаю, що цей Договір може стати основою економічної стабілізації. Основою стабілізації можуть стати двосторонні економічні угоди безпосередньо з республіками.

Леонід Макарович сказав, що створення координаційного центру є не що інше, як спроба реанімувати структури центральної влади, які знову будуть все вирішувати та всіх спрямовувати. На думку Голови Верховної Ради України, навіть виправлений новоогарьовський договір не забезпечує незалежності суверенним республікам, адже він передбачає створення і відтворення функцій структур центральної влади, таких, як Верховна Рада СРСР, союзний Кабінет міністрів, Держрада тощо.

СРСР уже фактично немає. Залишилося сім республік. А Верховна Рада неіснуючого Союзу засідає, приймає рішення, закони. Чи правомочні вони? Л. Кравчук зауважив, що ніхто не порушує ці питання в засобах масової інформації.

Дуже важливою була розмова про майбутній всеукраїнський референдум. Чого гріха таїти, нам часто доводиться чути: для чого витрачати кошти на референдум, коли в нас і так уже незалежна держава. Дехто виступає проти референдуму з інших причин. Що тут треба взяти до уваги? Верховна Рада України прийняла Акт про незалежність. Але це ще не означає, що так думає весь народ. Якщо ми хочемо бути цивілізованою державою, то повинні керуватися і нормами міжнародного права, і діяти відповідно до тих демократичних засад, якими керуються інші держави. Незалежність досягається на основі волевиявлення народу. Лише тоді нас визнаватиме і шануватиме світ.

Останнім часом «центральні» засоби масової інформації часто виступають з нападками на адресу України, звинувачуючи її у всіх гріхах: сепаратизмі, націоналізмі, колективному егоїзмі та інших «ізмах». Звичайно, не варто залишати поза увагою такі випадки. Але слід, як зазначалося на зустрічі, не вдаватися до критики загалом, а критикувати конкретне видання, радіо- чи телепередачу й конкретних осіб. Саме така цілеспрямована, аргументована та виважена критика досягає конкретного результату і не підштовхує народи до міжнаціональної ворожнечі.

Йшлося на зустрічі й про три основні простори, де суверенні республіки мають плідно співпрацювати. Це економічний, повітряно-космічний та військово-стратегічний. Жодного з них будь-яка республіка самотужки просто «не потягне».

— Треба творити державу! — такою, на мій погляд, була найголовніша думка цієї зустрічі, А творити ми її почнемо 1 грудня, коли скажемо на референдумі своє «Так» незалежній і вільній державі, ім'я якій — Україна.

Ігор КАБЛАК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

СИТУАЦІЯ СКЛАДНА

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ Л. КРАВЧУК ЗУСТРІВСЯ З КЕРІВНИКАМИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕСПУБЛІКИ

Як на мене, за останні півроку Л. Кравчук не мав такої економічної підкованої, важкої і незалежної аудиторії. Для тих, хто зібрався на нараду в Палаці культури виробничого об'єднання «Більшовик», авторитетів не існувало. Кожний другий з них — сам авторитет. Таких на м'якому не проведеш, словесами не заплутаєш. На атмосферу наради істотно вплинуло те, що більшість з присутніх разом із своїми колективами стоять на краю провалля. На носі Новий рік, а в кишені — жодної угоди на поставку сировини, матеріалів, комплектуючих. А за ним — зупинка виробництва. У кращому разі — збої, неритмічна робота...

Тому, щоб розрядити наелектризовану аудиторію, Леонід Макарович насамперед повідомив присутнім, що прийнято рішення про підписання Україною Договору про економічну співдружність. Більшість пропозицій України враховано, окрім деяких деталей.

Чи істотно це вплине на поліпшення економічної ситуації? Чи буде Договір працювати? Сумнівно. Взяти хоча б таке. У Договорі чітко обумовлено питання про узгодження між державами республіканської цінової політики. А Б. Єльцин оголошує про лібералізацію цін у Росії. Всі договори, які укладалися раніше, й лопалися саме тому, що на папері є всі домовленості про спільні дії, а в житті кожен робив своє. Як герої байки дідуся Крилова.

А хіба ми мало підписали двосторонніх договорів із республіками колишнього Союзу? Ну і як — діють? Питання це скоріше риторичне. Святу віру в документи, договори, постанови у нас, здається, вже втрачено давно. Боже збав щоб не назавжди.

Союзні структури сьогодні майже не діють. У російському уряді — криза. Тому краще мати безпосередній вихід на своїх партнерів. Хоча в нас не відпрацьовано ще механізм, який зобов'язував би партнерів виконувати договори. У своєму інтерв'ю Прем'єр-міністр України В. Фокін заявив, що республіка поставила Росії 22 тисячі тонн білої валюти — цукру в обмін на ліс для шахтарів. А де ж той ліс? З Донбасу продовжують надходити повідомлення про закриття шахт саме через брак кріпильного лісу.

Українська економіка залежить від російської так само, як і російська від української. Приміром, у Білоцерківського заводу гумотехнічних виробів близько 4,5 тисячі споживачів. Левова частка — з Росії. А на сьогодні білоцерківці не уклали ще жодного договору на поставку сировини і матеріалів з Росії. Спитати б: хто ж постраждає? Для чого рубати сук, на якому сидиш?

Виступаючи на нараді, Л. Кравчук не обійшов і політичні проблеми, які гостро стоять сьогодні перед республікою.

Вийшовши на трибуну, дехто з керівників підприємств намагався донести до Голови Верховної Ради приватні проблеми свого колективу. Таких колеги захлопували. Даремно. Не треба їх засуджувати так суворо. Видно не в одні двері стукали ці директори. Але ніхто не відчиняв. А тут ціла брама відкрита. Тож і спокусилися...

Нарада прийняла звернення до трудових колективів республіки, де висловилася за підтримку президентської програми Л. Кравчука.

Леонід БРОВЧЕНКО,
економічний оглядач «Голосу України».

В АТАКУ, АЛЕ «МОЗКОВУ»

Армія

Ще цьогорічної весни активісти Руху просили мене терміново приїхати в їхню штаб-квартиру, щоб побачити капітана Радянської Армії, який не боїться носити синьо-жовтий значок-прапорець і говорить українською мовою. Тоді міркування про національне військо здавалися більш утопічними, ніж марксове вчення про комунізм. Влітку ж на І З'їзд офіцерів України вже прибуло 300 сміливців, щоправда, більшість із них у цивільному. А нині, на II З'їзді, який відбувся 2—3 листопада в колишній цитаделі «вірних ленінців» — Київській вищій партійній школі, 900 делегатів репрезентували регіональні організації Спілки офіцерів України.

З'їзд ухвалив звернення до військовослужбовців, які служать на території республіки, про підтримку на референдумі 1 грудня Акта про державну незалежність України, звернувся до європейської Спілки військовослужбовців «Євроміл» з проханням прийняти українську Спілку офіцерів до своїх лав.

Роботу з'їзду можна окреслити популярною рубрикою колишньої компартійної преси «здобутки і проблеми». До здобутків, безперечно, належать виступ міністра оборони республіки генерал-полковника К. Морозова, промови народних депутатів України М. Поровського, І. Юхновського, В. Чорновола, І. Зайця. І міністр, і депутати виважено і конкретно говорили про подальші кроки по розбудові Української національної армії, створення системи колективної безпеки, стратегічну оборону.

«Проблемами» ж з'їзду стали, на жаль, виступи керівництва Спілки офіцерів України та деяких старших начальників.

Таких «проколів» на з'їзді було немало. Відчувалося, що підготовка до нього у військовій колегії Руху та Спілці офіцерів України велася без «мозкової атаки». А без такої форми наступу годі й думати про власні збройні сили. Міністерство оборони України чекає не емоцій, а конструктивних, ділових пропозицій щодо шляхів створення національного війська.

Сьогодні серед генералітету Київського, Прикарпатського та Одеського округів, а також на Чорноморському Флоті існує могутнє промосковське лобі, яке будь-що намагається перешкодити створенню нашої армії.

В армії є «світлі» голови. Складна, але й благородна справа створення збройних сил України чекає на них.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

Думка читача

Щоб не було сумнівів

Не сумніваюся, що багато людей у нас з нетерпінням чекали на передвиборну програму Леоніда Макаровича Кравчука. Загалом позиція цього кандидата в Президенти України достатньо відома й істотних заперечень не викликає. Та ситуація нині така, а стурбованість за майбутнє як ніколи велика, що у кожного виборця виникає потреба ще і ще раз обмірковувати та зважувати наміри лідера українського парламенту. Особисто мені хотілося б дещо уточнити й доповнити для себе, поспілкуватися з Леонідом Макаровичем. Чи не може «Голос України» влаштувати діалог читачів з кандидатом? Я буду голосувати за Л. Кравчука лише тоді, коли відпадуть найменші сумніви.

Віктор ЗАБУДСЬКИЙ,
працівник заводу шахтної автоматики.
Дніпропетровськ.

Не залишилося б словами...

У своїй передвиборній програмі Л. М. Кравчук селу, його людям відводить немало місця. Положення про відродження українського села, про пільги його мешканцям вселяють деякі надії. Хоча, як на мене, можна було б сказати про все те й конкретніше, бо загальні фрази, якщо ведверто, за живе не зачіпають. А втім, може, так і треба в подібних програмах? Головне, щоб потім були конкретні справи.

Тому Президенту України, хто б ним не став — Л. Кравчук чи хтось інший, — треба негайно ж робити рішучі реальні кроки, аби забезпечити народний достаток. Власне, народ сам здатний себе і прогодувати, й одягти — тільки не зв'язуй його дій, допоможи йому одержати належне. Щоб не йшло все хтозна куди, мов у пісок. Тільки по ділах, а не по словах судитимуть про Президента люди.

Надія БЕЛІНСЬКА,
ветеран колгоспу імені Леніна.
Одеська область,
Овідіопольський район,
с. Роксолани.

5 «Д»

ТАК НАЗИВАЮТЬСЯ ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ КАНДИДАТА В ПРЕЗИДЕНТИ УКРАЇНИ Л. КРАВЧУКА, ЯКА ОПУБЛІКОВАНА В НАШІЙ ГАЗЕТІ 31 ЖОВТНЯ Ц. Р.

ЧЕКАЄМО ВІДГУКІВ Й НА ПРОГРАМИ ТА ІНТЕРВ'Ю ІНШИХ КАНДИДАТІВ, ЯКІ ТАКОЖ БУЛИ НАДРУКОВАНІ В «ГОЛОСІ УКРАЇНИ»

Недругорядна справа

Приємно, що в опублікованій 31 жовтня у «Голосі України» програмі «Нова Україна» Леонід Макарович не обминув проблеми винахідництва. Як на мене, це є добрим свідченням того, як політик прислухається до думки виборців. Л. Кравчук виступає за прийняття «Закону про охорону інтелектуального потенціалу республіки та інтелектуальну власність особи», інші кардинальні заходи, які сприятимуть розвитку новаторства. Потрібно подбати про те, щоб ми мали власну нормативну базу з винахідницької діяльності, щоб наші відкриття не ставали дармовою знахідкою для закордону. Спеціалісти вважають: якщо створити українським вченим, винахідникам оптимальні умови для роботи, то за 3—5 років Україна зможе підвищити свій економічний потенціал у 2—3 рази.

Не всі мають можливість зустрітися з Л. Кравчуком під час його передвиборних зустрічей. Я особисто — та й, певно, багато інших — хотів би мати можливість поговорити з ним, скажімо, по телефону.

Юрій КРИСАНОВ,
інженер радіо-приладного заводу, винахідник, голова комісії по законності Чернігівської міськради.

Точка зору 37 народних депутатів України, на вимогу яких друкуємо цього листа

ГОЛОВІ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ Л. КРАВЧУКУ

Заслухавши звіт, висновки і рекомендації тимчасової Комісії Президії Верховної Ради по розслідуванню діяльності службових осіб під час заколоту 19—21 серпня 1991 р., ми, народні депутати України, наполягаємо негайно приступити до призначення нового голови Служби національної безпеки, а також доручити Кабінетові міністрів без зволікань усунути від керівництва МВС міністра Василишина і його заступників та запропонувати для призначення на посаду міністра МВС кандидатуру, яка не заплямувала себе підтримкою учасників антиконституційного заколоту.

Генріх АЛТУНЯН, Степан ХМАРА, Володимир КОЛІНЕЦЬ та ще 34 підписи.

«МИ ТЕПЕР ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТОРИ...»

У Києві підписано Договір про співробітництво між діловими колами України та Росії. Виступаючи під час церемонії підписання, голова Конгресу ділових кіл України В. Бабич і голова правління Конгресу російських ділових кіл Г. Семигін наголосили, що з моменту підписання Договору про співробітництво починається новий етап не тільки в економіці, не тільки в ринкових відносинах, а й новий етап у відносинах між Україною і Росією. Оскільки, за ситуації, що складається, російські підприємці перетворюються для України в іноземних інвесторів, то їм у свою чергу потрібно більше гарантій. Бо це вже зовсім інший рівень відносин. Саме ці та багато інших чинників викликали потребу підписати договір.

По перерві з представниками ділових кіл обох сторін мав розмову Голова Верховної Ради Леонід Кравчук.

— Сьогодні, — сказав він, — коли ви підписали свій договір, практично завершено узгодження двостороннього договору між Україною і Росією. Залишилося дещо уточнити, але це вже суто технічна справа. Головне ж те, що ні Україна, ні Росія не можуть сьогодні не співпрацювати. З цього й потрібно виходити.

Голова Верховної Ради схвально сприйняв думку про створення при Президентові України ради з питань підприємництва. І це особливо важливо було почути підприємцям сьогодні, коли наше суспільство з підозрою сприймає бізнесменів усіх мастей.

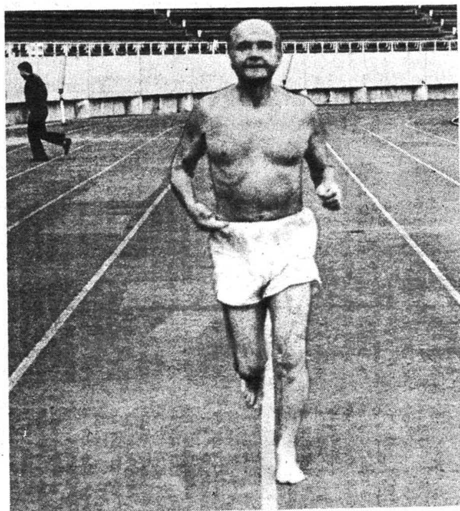
Отже, з моменту підписання угода набрала чинності. Поки що це лише стратегічно-фундаментальні основи, а конкретні угоди напрацьовуватимуться згодом. Бо скільки уже підписувалося договорів, які ніколи не виконувалися? А тому нові економічні взаємини повинні бути новими в усіх відношеннях, тобто, підписав — виконуй.

Відтак, ділові кола України і Росії домовилися, що здійснюватимуть співробітництво в розробці та реалізації спільних великих бізнеспроектів і програм, сприятимуть реалізації відповідних державних програм, інформаційному забезпеченню підприємницької діяльності, підготовці та перепідготовці кадрів підприємців.

Сергій ЛАВРЕНЮК, спеціальний кореспондент «Голосу України». Київ.

ЧИМ БЕРЕ ЮХНОВСЬКИЙ

Ракурс

Коли Рональд Рейган балотувався у президенти США, фотокори ловили один з тих невигідних ракурсів, які можуть показати слабкість претендента. І не впіймали. Лише після обрання на другий термін Ронні розслабився. І в солідних журналах з'явилося фото подружжя — Ронні і Ненсі на пляжі. І всі зрозуміли — Рейган не той, з широкими плечима атлета і блискучою посмішкою стопроцентного американця, хоча любив розповідати репортерам, як кожного дня займається штангою.

— Добрий день! Будемо знайомі. Я — Ігор Юхновський. Мій зріст — 172 сантиметри, вага — 76 кілограмів. Кожного ранку я пробігаю 8 разів довкола стадіону і йду на роботу у Верховну Раду України. Скажу вам відверто: ця робота дуже тяжка... Так розповідає про себе сам Юхновський. І не боїться потрапити у кадр навіть перед бар'єром.

Є ще сміливці!

Костянтин ПАРИШКУРА.

Фото Павла ПАЩЕНКА.

Телеграфним рядком з Полтави

НАЗВИ ХОЧ ГОРШКОМ...

Не виправдав своєї назви лохвицький колгосп «Перемога комунізму» — віднедавна його реорганізували в колективно-дольове товариство «Чиста криниця». На черзі — акціонерна показуха?

«НАПОЛЕОН» У ПОЛТАВІ

Шведи були розбиті під Полтавою, Бонапарт не дійшов до наших країв. Коньяку пощастило більше: тисячу ящиків завезли до міста минулого літа. І, незважаючи на ціну 216 карбованців за пляшку, більше половини уже продали.

ЦИГАНСЬКІ КОНКУРЕНТИ

Приймальню астрологів-провидців «Денниця» відкрито у Полтаві. Тепер кожен бажаючий офіційно, за плату, може дізнатись про себе: що було, що буде і чим серце заспокоїться.

МЕЛОДІЯ ЧЕРВОНОГО ПІВНЯ

На рахунку електродзвінків «Мелодія», установлених 30—40 років тому, по області налічується 20 спалених квартир, п'ять загиблих у пожежах.

НЕ ШУКАЙ БІДИ...

На долю трьох сестер — жінок похилого віку — випало померти разом. 78-річну Д. і 74-річну Н., які приїхали на похорони своєї сестри у Гребінку, знайшли мертвими у будинку, де вони зупинилися. Отруєння чадним газом.

Григорій ГРИНЬ.

ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ—ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

На пленумі Дитячого фонду України розглянуто питання про оздоровлення дітей-сиріт та оздоровчі заходи в рамках міжнародної акції «Солідарність з дітьми Чорнобиля». Турботами фонду і його місцевих організацій минулого літа в санаторіях, пансіонатах, у будинках і на різних базах відпочинку оздоровлено близько 27 тисяч дітей із сирітських інтернатів, опікунських сімей та із сімей, що зазнали чорнобильського лиха. На це фонд виділив понад 1,4 мільйона карбованців. 2695 дітей з України відпочивали за кордоном — в одинадцяти капіталістичних країнах, куди їх запросили скаутські, профспілкові та інші громадські організації.

Постфактум

Відзначаючи велику роботу, проведену фондом, учасники пленуму з тривогою говорили про серйозні вади щодо організації оздоровлення і лікування дітей на Україні. Мова йшла про те, що навіть у спеціалізованих дитячих санаторіях, таких, як «Піонерський» та «Хаджибей» у Криму, через погані побутові умови діти наражаються на інфекційний гепатит та інші серйозні хвороби. Сьогодні навіть у Києві та деяких інших містах інтенсивно розповсюджується пошесть дитячого облисіння, як це недавно було у Чернівцях. І ніхто з лікарів і вчених-медиків не знає, як боротися з цією бідою. До того ж, у дитячих медичних і оздоровчих закладах частогусто бракує найпростіших медикаментів.

— На ці та інші дитячі біди ми звертали увагу уряду, особисто міністра охорони здоров'я України Ю. Спіженка, однак від них не одержали ніякої відповіді,— сказала на пленумі голова правління фонду В. Усенко.

Учасники пленуму наголошували: було б раціональніше використовувати кошти фонду, а також державних і громадських організацій не на одноразові короткочасні поїздки дітей за кордон, а на створення у республіці сучасних дитячих реабілітаційних центрів, підготовку для них досвідчених кадрів, збагачення їх міжнародним досвідом.

Телеграфним рядком з Одеси

ІМ'Я — ТЕЖ ГРОШІ

Одеський міськвиконком прийняв неординарне рішення: відтепер кожен, хто якось використає ім'я міста, його символіку чи зображення місцевих пам'яток історії та культури у назвах й символіці підприємств або продукції, має сплачувати відповідне «мито». Кошти поповнюватимуть фонд відродження Одеси.

ПЛЮС ОФІСИ НА ДАХУ

Через сімнадцять місяців, запевняють спеціалісти фірми «Тегола Канадезе», на одеському морвокзалі, що став затісним, буде створено максимум зручностей для пасажирів та моряків. А для цього італійці не тільки переобладнають під бари, магазини та кімнати відпочинку складські приміщення, й спорудять на даху вокзалу два десятки офісів.

З ГОРБАЧОВИМ У ГОЛОВНІЙ РОЛІ

Кінофірма «Одеса» почала роботу над фільмом «48 годин з життя Президента». Мається на увазі — Президента СРСР. На головну роль запрошено Горбачова. Не Михайла Сергійовича, звісно, а Ігоря Олеговича, відомого актора театру і кіно.

ВІДКУПИЛИСЯ ВІД СТРАЙКУ

Після того, як Одеський міськвиконком припинив субсидіювати місцевий електротранспорт, водії трамваїв та тролейбусів почали погрожувати страйком. Назвали навіть дату його проведення. Виконкому довелося спішно шукати 7 мільйонів карбованців, аби страйк попередити.

ТАКОГО Й ПРОКУРОР НЕ БАЧИВ

Прокуророві Приморського району Одеси майже водночас випало розслідувати два вбивства, вчинені з особливою жорстокістю. В одному випадку дружина, вбивши чоловіка, разом з дочкою розпиляли його труп і вкинули у контейнер для сміття. У другому — десятикласник завдав 11 ножових ран своєму ровесникові, аби заволодіти цінними речами. Злочинців виявлено досить швидко.

Георгій ВОРОТНЮК.

Коротко

РУШИЛИ ДО РУХУ

До тернопільської крайової організації Руху звернулися ініціатори й прихильники «Відозви-91». Ще навесні група комуністів, що складалася з 91 особи (звідси й назва), заявила про потребу розпуску компартії. Вони вважають, що зараз створення нових партій лиш роз'єднуватиме демократів, а єдиною консолідуючою силою є Народний Рух України. Тому «Відозва-91» просить прийняти її до Руху.

Рух-прес.

...ТЕПЕР ...ВЕСТОРИ...»

...представника- ...обох сторін ...лова Верхов- ...Кравчук.
— ...сказав він, ...сали свій до- ...завершено ...стороннього ...країною і Ро- ...дещо уточ- ...суто тех- ...ловне ж те, ...Росія не ...не співпра- ...потрібно

...ховної Ради ...думку про ...Президентові ...питань під- ...е особливо ...чути підпри- ...коли наше ...дорою сприй- ...усіх мастей. ...енту підпи- ...брала чиннос-

ті. Поки що це лише стратегічно-фундаментальні основи, а конкретні угоди напрацьовуватимуться згодом. Бо скільки уже підписувалося договорів, які ніколи не виконувалися? А тому нові економічні взаємини повинні бути новими в усіх відношеннях, тобто, підписав — виконуй.

Відтак, ділові кола України і Росії домовилися, що здійснюватимуть співробітництво в розробці та реалізації спільних великих бізнеспроектів і програм, сприятимуть реалізації відповідних державних програм, інформаційному забезпеченню підприємницької діяльності, підготовці та перепідготов підготовці кадрів підприємців.

Сергій ЛАВРЕНЮК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Київ.

...ХНОВСЬКИЙ

Коли Рональд Рейган балотувався у президенти США, фотокори ловили одні з тих невигідних ракурсів, які можуть показати слабкість претендента. І не впіймали. Лише після обрання на другий термін Роні розслабився. І в солідних журналах з'явилося фото подружжя — Ронні і Ненсі на пляжі. І всі зрозуміли — Рейган не той, з широкими плечима атлета і блискучою посмішкою стопроцентного американця, хоча любив розповідати репортерам, як кожного дня займається штангою.

— Добрий день! Будемо знайомі. Я — Ігор Юхновський. Мій зріст — 172 сантиметри, вага — 76 кілограмів. Кожного ранку я пробігаю 8 разів довкола стадіону і йду на роботу у Верховну Раду України. Скажу вам відверто: ця робота дуже тяжка... Так розповідає про себе сам Юхновський. І не боїться потрапити у кадр навіть перед бар'єром.

Є ще сміливці!

Костянтин ПАРИШКУРА.

Фото Павла ПАЩЕНКА.

...ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

...велику робо- ...ондом, учас- ...тривогою го- ...розні вади ...оздоровлен- ...ітей на Укра- ...о те, що ...ізованих ди- ...таких, як ...та «Хаджу- ...через погані ...діти наража- ...ний гепатит ...хвороби. ...у Києві та ...стах інтен- ...дується по- ...блисення, як ...у Чернів- ...карів і вче- ...знає, як бо- ...ю. До то-

го ж, у дитячих медичних і оздоровчих закладах часто густо бракує найпростіших медикаментів.

— На ці та інші дитячі біди ми звертали увагу уряду, особисто міністра охорони здоров'я України Ю. Спіженка, однак від них не одержали ніякої відповіді,— сказала на пленумі голова правління фонду В. Усенко.

Учасники пленуму наголошували: було б раціональніше використовувати кошти фонду, а також державних і громадських організацій не на одноразові короткочасні поїздки дітей за кордон, а на створення у республіці сучасних дитячих реабілітаційних центрів, підготовку для них досвідчених кадрів, збагачення їх міжнародним досвідом.

Телеграфним рядком з Одеси

ІМ'Я — ТЕЖ ГРОШІ

Одеський міськвиконком прийняв неординарне рішення: відтепер кожен, хто якось використає ім'я міста, його символіку чи зображення місцевих пам'яток історії та культури у назвах й символіці підприємств або продукції, має сплачувати відповідне «мито». Кошти поповнюватимуть фонд відродження Одеси.

ПЛЮС ОФІСИ НА ДАХУ

Через сімнадцять місяців, запевняють спеціалісти фірми «Тегола Канадезе», на одеському морвокзалі, що став затісним, буде створено максимум зручностей для пасажирів та моряків. А для цього італійці не тільки переобладнають під бари, магазини та кімнати відпочинку складські приміщення, а й споруджать на даху вокзалу два десятки офісів.

З ГОРБАЧОВИМ У ГОЛОВНІЙ РОЛІ

Кінофірма «Одеса» почала роботу над фільмом «48 годин з життя Президента». Мається на увазі — Президента СРСР. На головну роль запрошено Горбачова. Не Михайла Сергійовича, звісно, а Ігоря Олеговича, відомого актора театру і кіно.

ВІДКУПИЛИСЯ ВІД СТРАЙКУ

Після того, як Одеський міськвиконком припинив субсидіювати місцевий електротранспорт, водії трамваїв та тролейбусів почали погрожувати страйком. Назвали навіть дату його проведення. Виконкому довелося спішно шукати 7 мільйонів карбованців, аби страйк попередити.

ТАКОГО Й ПРОКУРОР НЕ БАЧИВ

Прокуророві Приморського району Одеси майже водночас випало розслідувати два вбивства, вчинені з особливою жорстокістю. В одному випадку дружина, вбивши чоловіка, разом з дочкою розпиляли його труп і вкинули у контейнер для сміття. У другому — десятикласник завдав 11 ножових ран своєму ровесникові, аби заволодіти цінними речами. Злочинців виявлено досить швидко.

Георгій ВОРОТНЮК.

Коротко

РУШИЛИ ДО РУХУ

До тернопільської крайової організації Руху звернулися ініціатори й прихильники «Відозви-91». Ще навесні група комуністів, що складалася з 91 особи (звідси й назва), заявила про потребу розпуску компартії. Вони вважають, що зараз створення нових партій лиш роз'єднуватиме демократів, а єдиною консолідуючою силою є Народний Рух України. Тому «Відозва-91» просить прийняти її до Руху.

Рух-прес.

Економіка

БІЗНЕС ПО-УГОРСЬКИ

Як швидше наповнити необхідними товарами збіднілий ринок суверенної республіки, подолати фінансові перешкоди у торгівлі з країнами колишнього соцтабору після їх вимоги розраховуватись у твердій валюті?

Відповіді на ці та подібні нелегкі запитання ділові люди знаходять у київському виставочно-комерційному центрі фірми «Зовнішекспобізнес».

Найбільшу активність у відносинах із цією фірмою виявляють угорські колеги, які прагнуть відновити зв'язки з підприємствами України, останнім часом істотно ослаблені. Це перш за все безпосередні зв'язки на рівні підприємств. Угорцям, ...чо, ще тре... переконатис... здатності ...інських партнерів по бізнесу до співпраці в умовах ринкових відносин, але вони ризикують і вимагають відповідної ініціативи.

Після кількох, так би мовити, пробних виставок у центрі «Зовнішекспобізнесу» невтомні гості започаткували широку експозицію «Будіндустрія» за участю 18 провідних фірм. Серед них державні підприємства, акціонерні товариства, кооперативи. Угорське торговельне представництво, бюро якого активно діє в Києві, продем...рувало завдя... енергійним зусиллям реклам...ої фірми «Махир», здається, все, що знадобиться на будівельному майданчику: технічне оснащення, матеріали та вироби з полімерів, технологічні лінії.

Продукція представлених фірм ...майже пов...а всього ...річного ...робігу Угорщини з Україною. Співробітництво в галузі будіндустрії обіцяє чималі обопільні вигоди. Адже за останні роки Угорщина вийшла у цій справі на рівень, близький до кращих західних фірм. А з використанням багатих мінеральних ресурсів України та різноманітних відходів виробництва технологічно оновлені спільні українсько-угорські підприємства зможуть і розширити, і прискорити будівництво житла, дитячих садків, шкіл, а також комплексів по переробці та зберіганню продуктів сільського господарства.

Шлях до безпосередніх торговельних контактів відкрив підписаний у цьому році договір між Україною та Угорщиною про економічне співробітництво. Він передбачає різні форми оплати товарів і послуг. Причому на основі прямих угод між підприємствами. Деякі положення договору доопрацьовуються, однак угорська сторона ладна дати попередній дозвіл на торгівлю і обмін за узгодженими списками товарів і виробів, не вносити змін до умов співпраці партнерів протягом трьох років. Про це заявив на пресконференції у день відкриття виставки керівник Київського бюро Торговельного представництва Угорської республіки в СРСР Тамаш Беркі.

Отже, слово тепер за представниками ділових кіл України, за тими з них, хто здатен мати власну думку при обговоренні і прийнятті законів щодо створення національної банківської системи, оподаткування і приватизації.

Микола НЄМЦЕВ.
Київ.

Культура

ПОВЕРТАЙСЯ, МАРКІЯНЕ, ДОДОМУ!

У ювілейні дні ми зазвичай проводимо історичні аналогії, порі...ємо сьогоден... з минул...толіттям і вкот... пересвідчуємось, що історія повторюється. На думку завідувача музеєм «Русалка Дністровая» (це філіал Львівської картинної галереї) Ігоря Шапірка, часи творення альманаху «Русалка Дністровая», який вийшов у світ у 1836 році і одразу ж був заборонений цензурою, дуже схожі на роки стагнації. В експозиції музею відтворено драматичну історію українського просвітництва, яке розвивалось у таких умовах, коли навіть звичайний літературний альманах, написаний мовою народу, став, за словами Івана Франка, «явищем наскрізь революційним». Так, історія повторюється. Зокрема, й історія захисту рідної мови та культури.

«Чужина нас займає,— писав Маркіян Шашкевич у передмові до «Русалки Дністрової»,— чому ж бі нашина не прилягла до серця, не промовила до душ наших сильним словом?..» Чи ж не про нинішній день сказано? Навіть деякі народні депутати Верховної Ради України вважають, що у східних регіонах українську мову годі реанімувати, це вже було. Ігор Шапірко докладно знайомить відвідувачів музею з історією мовної дискусії, що точилась у минулому столітті. І ополячування, і русифікація впроваджувались однаковими методами.

1836 року опубліковано брошуру Маркіяна Шашкевича «Азбука і абецадло». То була пристрасна відповідь сина українського народу тим галицьким науковцям і літераторам, які наполягали на латинській абетці, яка, мовляв, підніме престиж української мови, введе її в обіг цивілізованих народів. «Письменство у кожного народу,— писав Шашкевич,— це образ його життя, його спосіб думати, відображення його душі; воно повинно сформуватись і виростати з глибин рідного народу й розквітнути на його ж таки ниві, щоб не скидатись на того райського птаха, про якого розповідають, що він не має ніг, а через те мусить довіку в повітрі висчути».

Греко-католицький священик не вписувався в хрестоматійні рамки «революціонера-демократа», і тому пролетарська ідеологія викреслила носія «опіуму» із списків тих, кому належить віддавати шану. Широкий загал, зокрема юнацтво, тільки-но починає пізнавати по-справжньому слово і душу Маркіяна Шашкевича. Невдовзі вийде друком його читанка для дітей, яка могла б замінити чи принаймні доповнити нинішній «Буквар».

Цими днями у Львові відбулися читання — «Маркіян Шашкевич і національне відродження». У них, окрім місцевих письменників і науковців, взяв участь директор інституту-заповідника імені Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу (Канада) професор Михайло Марунчак. За океаном Шашкевичіану видають із 1963 року. І все ж повертайся, Маркіяне, з далеких світів додому!

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львівська область.

Подробиці

ЇХ МОЖНА ЗРОЗУМІТИ

Луганська обласна конференція ветеранів війни і праці відбувалась одночасно з обговоренням у Верховній Раді Закону про пенсійне забезпечення. Під впливом млявих парламентських слухань конференція визначила свої орієнтири: надіслала звернення не лише до Л. Кравчука, а й до М. Горбачова. Сила звички чи сподівання на силу центру? У ветеранів, обтяжених клопотами про хліб насущний, свій ліміт часу, аби чекати світлого майбутнього у будь-чиєму варіанті. А вони будуть впливовою силою — і на виборах Президента, і на референдумі. По-людськи їх можна зрозуміти: перевага віддається тому, хто перехоплює ініціативу.

Сергій СКИБА.
Луганськ.

ЗАВІСУ ...

Зіграно останній тур чемпіонату країни з футболу. Сподіватимемося, останнього для українських команд. Утім, трохи раніше в Донецьку «Шахтар» поступився московському «Динамо» — 2:3.

Решта поєдинків гралися минулої суботи: «Металіст» — ЦСКА — 3:2 (у переможців відзначилися — Колесник (двічі), Кандауров; у гостей — Д. Кузнецов, Брошин), «Спартак» (Москва) — «Металург» — 2:1 (Попов, Мостовий — у москвичів; Таран — у запоріжців), «Чорноморець» — «Памір» — 1:0 (Спіцин), «Динамо» (Мінськ) — «Арарат» — 0:0, «Локомотив» — «Спартак» (Владикавказ) — 1:2, «Дніпро» — «Пахтакор» — 1:3.

«Торпедо» (Москва) — «Динамо» (Київ). 1:0 (0:0). Суддя Володимир Шароян (Октемберян). Гол: Юшков (69).

Читач, мабуть, здивується, чому цей матч виділяється серед решти. По-перше, він вирішував долю бронзових нагород. А по-друге, зайвий раз підтвердив, що суддівська с... ...чий грунт ...який ми хо...

Наші зем... ...мотно в так... ...будували сп... ...сто володіл... ...во в першо... ...укріпили за... ...найменшої ...кували, при... І можна ли... ...активному ...якого пості... ...тумаками і ...гах. Ліктям... ...автозаводці ...ному Сергі... ...впав, але а... ...ходився по... ...очі у Сірка...

Гра набл... ...вершення, і ...було щось ...тягти «Торп... ...мав отой з... ...ний, розигр... ...шився голо...

Можна зр... ...намівцям, ...бітр украв ...Мабуть, т... ...бодай гол. ...виключно н... ...гюра...

ПАРОЛЬ ЛІДЕРІВ...

Найхарактерніше у минулому турі — невдалий виступ команд на чужих полях. Навіть рівненський «Верес», який на фініші зробив прискорення, загальмував. Щоправда, у грі з «Прикарпаттям», яке йде другим у турнірі. Матч у Івано-Франківську зібрав чимало болільників, і обидві команди порадували їх змістовною грою. В першому таймі вона була приблизно рівною. Однак господарям вдалося все ж відкрити рахунок. Пенальті на 29-й хвилині реалізував Григорчук. А от у другій половині зустрічі захист «Вереса» не витримав атак господарів. Романчук (56) та Хомин (62) встановили остаточний рахунок — 3:0.

До речі, це виявився найпопулярніший рахунок у цьому турі. «Нафтовик» в Охтирці також провів три «сухих» м'ячі у ворота «Вагонобудівника» із Стаханова. Відзначилися Шуршин (25), Горох (27) та Ячників (32).

Три гола побачили і болільники в Очакові. Але хід боротьби був набагато драматичні-... ...шим, ніж у ... лідерів. Це і... ...ян» і арміяці... ...в небезпечні... ...відкрили ра... ...лінії після у... ...галися його ... ...ного свистка ...шинський за... ...закінчення м... Нічия? Оча... м'яч у сітк... ...до воріт СК... ...нальті, який ...реалізував Б...

Результати... «Океан» — ... «Чайка» — ... «Приладист» ... «Кристал» — ... «Шахтар» — ... «Сталь» — ... 1:0, «Закарпа... 1:1, «Карпаті... ків) — 2:1, ...намо» — 2:1...

У стані лі... ...лося: «Нафт... «Прикарпатт... — 66.

Яро...

...

Нещод... який при... культурно... України.

У зв'яз... конгрес п... вміщуємо...

БРАТИ...

Наближа... ...ті — рефе... ...шого майбу...

І наша ... залежною!

Ми наро... землі. Безм... ...ського наро...

Українці... з якими ми...

Віримо ... р'ю, яка ст... національна... ...витку, відр... незалежно... домі.

II конгре... референду... ім'я незале...

Слава У...

Знай на...

ПРИЙШ...

Наприкін... ...граді відбул... республікан... ...ред редакц... телебачення... ...лення теми ...

ГОЛОС України

Економіка

…ЕС ПО-УГОРСЬКИ

наповнити необ-
…ами збіднілий
…ної республіки,
…нсові перешко-
… країнами ко-
…абору після їх
…вуватись у твер-

…ці та подібні не-
…я ділові люди
…иївському виста-
…йному центрі
…експобізнес».
…ктивність у від-
…о фірмою вияв-
… колеги, які пра-
…и зв'язки з під-
…країни, останнім
… ослаблені. Це
…зпосередні зв'яз-
…приємств. Угор-
…е тре… переко-
…ості …інських
…бізнесу до спів-
…х ринкових від-
…ни ризикують і
…овідної ініціати-

…х, так би мови-
…иставок у центрі
…ізнесу» невтомні
…ували широку
…удіндустрія» за
…відних фірм. Се-
…авні підприємст-
… товариства, ко-
…рське торгове-
…вництво, бюро
…діє в Києві, про-
… завдя… …ергій-
… реклам…ої фір-
…дається все, що
…а будівельному
…хнічне оснащен-
…та вироби з по-
…огічні лінії.

… представлених
…пол… …ча всьо-
…о… …рообігу
…країною. Співро-

бітництво в галузі будіндустрії обіцяє чималі обопільні вигоди. Адже за останні роки Угорщина вийшла у цій справі на рівень, близький до кращих західних фірм. А з використанням багатих мінеральних ресурсів України та різноманітних відходів виробництва технологічно оновлені спільні українсько-угорські підприємства зможуть і розширити, і прискорити будівництво житла, дитячих садків, шкіл, а також комплексів по переробці та зберіганню продуктів сільського господарства.

Шлях до безпосередніх торговельних контактів відкрив підписаний у цьому році договір між Україною та Угорщиною про економічне співробітництво. Він передбачає різні форми оплати товарів і послуг. Причому на основі прямих угод між підприємствами. Деякі положення договору доопрацьовуються, однак угорська сторона ладна дати попередній дозвіл на торгівлю і обмін за узгодженими списками товарів і виробів, не вносити змін до умов співпраці партнерів протягом трьох років. Про це заявив на прес-конференції у день відкриття виставки керівник Київського бюро Торговельного представництва Угорської республіки в СРСР Тамаш Беркі.

Отже, слово тепер за представниками ділових кіл України, за тими з них, хто здатен мати власну думку при обговоренні і прийнятті законів щодо створення національної банківської системи, оподаткування і приватизації.

Микола НЄМЦЕВ.
Київ.

…РТАЙСЯ, МАРКІЯНЕ, ДОДОМУ!

…дні ми зазвичай
…оричні аналогії,
…огоден… з ми-
…м і вко… пере-
…що історія пов-
… думку завідува-
…усалка Дністро-
…л Львівської кар-
… Ігоря Шапірка,
… альманаху «Ру-
…ая», який ви-
… 1836 році і од-
…аборонений цен-
… схожі на роки
…кспозиції музею
…аматичну історію
… просвітництва,
…сь у таких умо-
…ть звичайний лі-
…ьманах, написа-
…роду, став, за
… Франка, «яви-
… революційним».
…вторюється. Зок-
…я захисту рідної
…ури.
… займає,— писав
…евич у передмо-
…и «Дністрової»,—
…шина не приляг-
…не промовила до
…льним словом?..»
… нинішній день
…ть деякі народні
…овної Ради Ук-
…ть, що у східних
…нську мозу годі
…е вже було. Ігор
…адно знайомить
…узею з історією
…ії, що точилась у
…літті. І ополячу-
…фікація впровад-
…аковими метода-

…публіковано бро-
…на , Шашкевича
…цадло». То була
…повідь сина ук-

раїнського народу тим галицьким науковцям і літераторам, які наполягали на латинській абетці, яка, мовляв, підніме престиж української мови, введе її в обіг цивілізованих народів. «Письменство у кожного народу,— писав Шашкевич, — це образ його життя, його спосіб думати, відображення його душі; воно повинно сформуватись і виростати з глибин рідного народу й розквітнути на його ж таки ниві, щоб не скидатись на того райського птаха, про якого розповідають, що він не має ніг, а через те мусить довіку в повітрі виснути».

Греко-католицький священик не вписувався в хрестоматійні рамки «революціонера-демократа», і тому пролетарська ідеологія викреслила носія «опіуму» із списків тих, кому належить віддавати шану. Широкий загал, зокрема юнацтво, тільки-но починає пізнавати по-справжньому слово і душу Маркіяна Шашкевича. Невдовзі вийде друком його читанка для дітей, яка могла б замінити чи принаймні доповнити нинішній «Буквар».

Цими днями у Львові відбулися читання — «Маркіян Шашкевич і національне відродження». У них, окрім місцевих письменників і науковців, взяв участь директор інституту-заповідника імені Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу (Канада) професор Михайло Марунчак. За океаном Шашкевичіану видають із 1963 року. І все ж повертайся, Маркіяне, з далеких світів додому!

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львівська область.

Подробиці

ЇХ МОЖНА ЗРОЗУМІТИ

Луганська обласна конференція ветеранів війни і праці відбувалась одночасно з обговоренням у Верховній Раді Закону про пенсійне забезпечення. Під впливом млявих парламентських слухань конференція визначила свої орієнтири: надіслала звернення не лише до Л. Кравчука, а й до М. Горбачова. Сила звички чи сподівання на силу центру? У ветеранів, обтяжених клопотами про хліб насущний, свій ліміт часу, аби чекати світлого майбутнього у будь-чиєму варіанті. А вони будуть впливовою силою — і на виборах Президента, і на референдумі. По-людськи їх можна зрозуміти: перевага віддається тому, хто перехоплює ініціативу.

Сергій СКИБА.
Луганськ.

Документ

Нещодавно відбувся II конгрес поляків України, який прийняв рішення про перетворення польського культурно-освітнього товариства у Спілку поляків України.

У зв'язку з наближенням референдуму 1 грудня конгрес прийняв звернення до земляків, текст якого вміщуємо.

БРАТИ І СЕСТРИ! ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ!

Наближається надзвичайно важлива подія в нашому житті — референдум, у якому ми маємо висловитися щодо нашого майбутнього: якою має бути Україна?

І наша відповідь однозначна: вільною, демократичною, незалежною!

Ми народилися, живемо й діємо на чудовій українській землі. Безмірна наша любов до традицій та культури українського народу.

Українці, як і інші народи республіки, є нашими братами, з якими ми неодноразово переживали дні радісні й сумні.

Віримо у краще завтра України, що вона буде нам матір'ю, яка створить усім своїм синам і дочкам, незалежно від національної приналежності, всі умови для всебічного розвитку, відродження своїх національних структур. Хай сонце незалежності України засвітить і в кожному польському домі.

II конгрес поляків України закликає вас взяти участь у референдумі. Нехай не забракне наших польських голосів в ім'я незалежності нашої Вітчизни — України!

Слава Україні!

Знай наших!

ПРИЙШЛИ ВПЕРШЕ, СТАЛИ ТРЕТІМИ

Наприкінці жовтня у Кіровограді відбувся фінал Сьомого республіканського конкурсу серед редакцій газет, радіо та телебачення на краще висвітлення теми безпеки дорожнього руху. Наша газета, вперше беручи участь у конкурсі, зуміла зайняти 3 місце і отримати Диплом Спілки журналістів та МВС України.

Власна інформація «ГУ».

Пригода

ЗГИНЬ, НЕЧИСТА СИЛО!

Раніше сім'я Демченків, які мешкають у Глухові, про полтергейст знала, хіба що з газетних публікацій. І ось недавно їм випало поспілкуватися з «шумним духом».

...Спочатку «воно» розбило віконне скло на кухні, а ложку, сільницю та тюбик з маззю викинуло на подвір'я. Потім розсипало в усібіч купу гвіздків з веранди. Наступного ж дня безпричинно репнуло вікно вже у спальні, і на асфальт полетіли ваза і склянка з водою. Витівки нечистої сили швидко набридли господарям дому. Вони запросили священика, аби той освятив будинок. Це й допомогло приборкати невідомого хулігана. Отець Володимир дав своє пояснення видимому. На місці садиби Демченків була колись церква Різдва Пресвятої Богородиці, яку зруйнували у 30-ті роки, а там, де стояв храм, будуватись мирянам не можна.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Сумська область.

Спорт

ЗАВІСУ ОПУЩЕНО

Зіграно останній тур чемпіонату країни з футболу. Сподіватимемося, останнього для українських команд. Утім, трохи раніше в Донецьку «Шахтар» поступився московському «Динамо» — 2:3.

Решта поєдинків гралися минулої суботи: «Металіст» — ЦСКА — 3:2 (у переможців відзначилися — Колесник (двічі), Кандауров; у гостей — Д. Кузнецов, Брошин), «Спартак» (Москва) — «Металург» — 2:1 (Попов, Мостовий — у москвичів; Таран — у запоріжців), «Чорноморець» — «Памір» — 1:0 (Спіцин), «Динамо» (Мінськ) — «Арарат» — 0:0, «Локомотив» — «Спартак» (Владикавказ) — 1:2, «Дніпро» — «Пахтакор» — 1:3.

«Торпедо» (Москва) — «Динамо» (Київ). 1:0 (0:0). Суддя Володимир Шароян (Октемберян). Гол: Юшков (69).

Читач, мабуть, здивується, чому цей матч виділяється серед решти. По-перше, він вирішував долю бронзових нагород. А по-друге, зайвий раз підтвердив, що суддівська сваволя має родючий грунт у тому турнірі, який ми хочемо залишити.

Наші земляки досить грамотно в тактичному плані побудували свою гру. Вони часто володіли м'ячем (особливо в першому таймі), добре укріпили захисні порядки. За найменшої нагоди контратакували, причому дуже гостро. І можна лише поспівчувати активному Олегові Саленку, якого постійно «пригощали» тумаками і ударами по ногах. Ліктями відштовхнули автозаводці у своєму штрафному Сергія Ковальця. Той впав, але арбітр, який знаходився поруч як кажуть, очі у Сірка позичив.

Гра наближалася до завершення, і Шароянові треба було щось робити, щоб витягти «Торпедо». І він придумав отой зловісний штрафний, розиграш якого завершився голом у ворота киян.

Можна зробити закид і динамівцям, бо не тільки арбітр украв у них нагороди. Мабуть, треба було забити бодай гол. Розраховувати виключно на 0:0, то — авантюра...

Ну, а тепер познайомтеся із підсумковою таблицею:

	В	Н	П	М	О
ЦСКА	17	9	4	57—32	43
Спартак М.	17	7	6	57—30	41
Торпедо	13	10	7	36—20	36
Чорноморець	10	16	4	39—24	36
Динамо К.	13	9	8	43—34	35
Динамо М.	12	7	11	43—42	31
Арарат	11	7	12	29—36	29
Динамо Мн.	9	11	10	29—31	29
Дніпро	9	10	11	31—36	28
Памір	7	13	10	28—32	27
Спартак В.	9	8	13	33—41	26
Шахтар	6	14	10	33—40	26
Пахтакор	9	7	14	37—45	25
Металург	9	7	14	27—38	25
Металіст	8	9	13	32—43	25
Локомотив	5	8	17	18—47	18

Отже, завісу опущено. І, гадаємо, тепер уже, нарешті, Федерація футболу України, не зволікаючи, почне підготовку національного футболу до переходу на самостійні рейки. Часу обмаль, а роботи попереду — важко й визначити скільки.

Ну, а київським динамівцям побажаємо вдачі завтра під час матчу-відповіді Кубка чемпіонів у Копенгагені проти «Бронбю». До речі, цей клуб в черговому турі чемпіонату Данії програв — 0:1 команді «Вайле».

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ПАРОЛЬ ЛІДЕРІВ — 3:0

Найхарактерніше у минулому турі — невдалий виступ команд на чужих полях. Навіть рівненський «Верес», який на фініші зробив прискорення, загальмував. Щоправда, у грі з «Прикарпаттям», яке йде другим у турнірі. Матч у Івано-Франківську зібрав чимало болільників, і обидві команди порадували їх змістовною грою. В першому таймі вона була приблизно рівною. Однак господарям вдалося все ж відкрити рахунок. Пенальті на 29-й хвилині реалізував Григорчук. А от у другій половині зустрічі захист «Вереса» не витримав атак господарів. Романчук (56) та Хомин (62) встановили остаточний рахунок — 3:0.

До речі, це виявився найпопулярніший рахунок у цьому турі. «Нафтовик» в Охтирці також провів три «сухих» м'ячі у ворота «Вагонобудівника» із Стаханова. Відзначилися Шуршин (25), Горох (27) та Яічников (32).

Три гола побачили і болільники в Очакові. Але хід боротьби був набагато драматичнішим, ніж у матчах за участю лідерів. Це і зрозуміло — «Маяк» і армійці Києва знаходяться в небезпечній зоні. Господарі відкрили рахунок на 30-й хвилині після удару Бугая і намагалися його вберегти до фінального свистка. Але киянин Кашинський за п'ять хвилин до закінчення матчу провів гол. Нічия? Очаківці, розігравши м'яч у центрі поля, кинулися до воріт СКА і «заробили» пенальті, який на 86-й хвилині реалізував Бєлан — 2:1.

Результати решти матчів: «Океан» — «Дніпро» — 1:1, «Чайка» — «Зірка» — 2:1, «Приладист» — «Темп» — 0:0, «Кристал» — «Поділля» — 1:0, «Шахтар» — «Десна» — 3:0, «Сталь» — «Автомобіліст» — 1:0, «Закарпаття» — «Хімік» — 1:1, «Карпати» — «Маяк» (Харків) — 2:1, «Кривбас» — «Динамо» — 2:1.

У стані лідерів змін не сталося: «Нафтовик» — 72 очка, «Прикарпаття» — 67, «Колос» — 66.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ПОГОДА

5 листопада в західних областях, 6 листопада у північно-західній частині республіки невеликі дощі. У Карпатах дощ з мокрим снігом. На решті території без істотних опадів. Вітер переважно південно-західний, 7—12 метрів за секунду, місцями пориви 15—20 метрів за секунду, в Карпатах до 24 метрів за секунду. Температура у східних областях сьогодні вдень 0—4 градуси морозу, 6 листопада вночі 3—8 морозу, вдень 1—5 градусів тепла. На решті території поступове підвищення температури, починаючи із західних областей, вдень від 1—6 до 5—11 градусів тепла. На півдні до 10—14 градусів тепла, вночі до 0—5 тепла.

По Києву та області сьогодні вдень істотних опадів не передбачається. Вітер південно-західний, 7—12 метрів за секунду, місцями пориви 15—18 метрів за секунду. Температура 1—6 градусів тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Хокей. Відкритий чемпіонат країни. «Спартак» — «Торпедо» — У.-К. — 9:5, «Авангард» — «Хімік» — 1:4, «Автомобіліст» — «Динамо» М. — 4:6, «Трактор» — «Лада» — 3:2, «Крила Рад» — «Сокіл» — 6:3, «Ітіль» — ЦСКА — 1:4, «Торпедо» Я. — «Динамо» Мн. — 6:5, «Торпедо» Н. Н. — ХК «Рига» — 4:1.

Баскетбол. Кубок європейських чемпіонів. Жінки. Матч-відповідь. «Динамо» (Київ, Україна) — МТК (Будапешт, Угорщина) — 97:65 (50:34). Киянки вийшли до наступного етапу.

Акробатика. Виконавши свою програму під мелодію гопака, київський дует Геннадій Церешенко та Юрій Степченков здобули золоті медалі на чемпіонаті світу в Ліссабоні.

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ. Тел. 441-88-26.

Слово має кандидат

Обраний 1 грудня Президент протримається не більше двох років, заявив кандидат у Президенти Володимир Гриньов, який, незважаючи на це своє переконання, включився у передвиборну кампанію. Чому він відводить для першого Президента незалежної України такий короткий строк роботи? Чого б сам хотів досягти на цій найвищій службовій посаді в країні? Ці та інші запитання і стали предметом нашої бесіди.

— Володимире Борисовичу, яку мету ви поставили б перед собою якби перемогли на виборах?

— Я з тих науковців, які все піддають сумніву — і поразки і перемоги. Треба чітко розуміти, що є перемогою, а що — поразкою, коли я не стану Президентом. Щодо моєї мети, то хочу сповідувати тезу: суверенітет України є не метою, а засобом для досягнення свободи особи в Україні. Це певна ідеологія, і тільки в цьому плані мене цікавить суверенітет. Я бачу багато проблем на шляху побудови демократичного суспільства, внутрішнього демократичного устрою. Передусім це обмеження влади Президента. Один із шляхів — федеративний устрій України не колись, а вже нині. Усі основні проблеми мають розв'язуватись у регіонах, а не в центрі — чи то в союзному, чи то в республіканському. Я розумію, що ця ідея сприймається багатьма дуже погано, за нею вони бачать спробу розколу України, а я — єдиний спосіб створити стабільну Україну.

Ми нині намагаємося сумістити президентську форму правління із системою Рад. Це знову експеримент, який не вдасться. У нас будь-яка авторитарна влада має грунт для того, щоб стати тоталітарною. Тому сьогодні треба посилити анархію, послабити владу Президента. Він має віддати економічну владу у вигляді приватної власності та управлінську, створивши регіональні структури. Кабінет міністрів у президентській структурі взагалі не потрібен. Виконавча влада має здійснюватися в особі Президента. Я взагалі скептично ставлюся до здібностей Кабінету Вітольда Фокіна у проведенні радикальних реформ. До речі, і нашим парламентом і суспільством не оволоділа психологія радикальних реформ.

— Ось ви говорите про реформи, а самі виступаєте за оздоровлення карбованця...

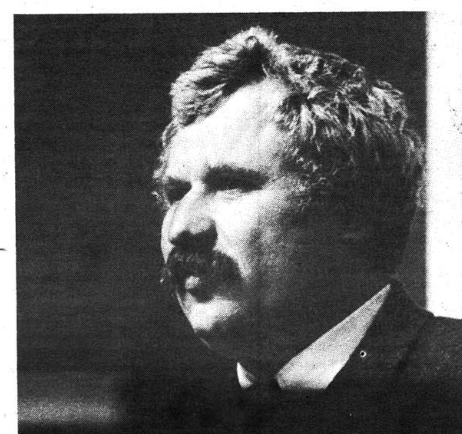
—Ні, я виступаю якраз за швидке введення власної української валюти, але це може статися не раніше, ніж через рік-півтора. Протягом цього часу треба вживати усіх можливих заходів, щоб нинішній карбованець працював стабільно.

— Як, на ваш погляд, цього можна досягти?

— Ми маємо вести узгоджену з іншими республіками емісійну політику, зробити грошовий друкарський верстат менш божевільним. Узгодженими мають бути також політика і тактика приватизації, лібералізації цін, інакшеніякі реформи провести не вдасться. Я переконаний у тому, що й купони нового зразка не здатні запобігти фінансовій кризі.

—Але ж уже нині заробітна плата в інших республіках у кілька разів вища, ніж у нас. Чи вважаєте ви за необхідне довести її до такого ж рівня, як у Росії?

— Не знаю, чи наздоженемо. І взагалі це означає регулювання внутрішнього боргу кожної республіки. Реанімувати карбованець повністю вже неможливо, але провести квазістабілізацію — це наш обов'язок. І тому економічне співтовариство нам необхідне.

Володимир ГРИНЬОВ:

«ПЕРШИЙ ПРЕЗИДЕНТ МАЄ «ЗГОРІТИ»...»

— Володимире Борисовичу, чи виступаєте ви як один з ініціаторів ідеї співдружності незалежних республік-держав за політичний союз?

— Так. Ідея політичного співтовариства визначається сьогодні таким потужним чинником, як ядерна зброя. Її наявність вимагає політичної коаліції. Парламент, виступаючи проти політичного союзу, проголосував же за колективну оборону. То скажіть мені, будь-ласка, колективна оборона це є щось інше? Ні, це і є військово-політичний союз.

— У такому разі чи не дискредитується ваша ж ідея співдружності незалежних держав?

— Ні в якому разі. Структури старого Союзу, включаючи президентську форму, мають вмерти. Акція реанімації парламенту центру не викликає у мене жодних симпатій.

Натомість народжуються нові структури, створювані суверенними державами, бо вони мають співпрацювати, як це робиться в усьому цивілізованому світі. У Середній Азії, скажімо, по суті, вже працює конфедерація республік. Є деякі механізми між Україною і Росією, Україною і Білорусією. За ними майбутнє.

— Я знаю, що ви є одним із прихильників демократа Бориса Єльцина. Останнім часом, однак, Борис Миколайович виступав з позицій центру щодо України. Чи не змінилося ваше ставлення до цього політика?

— Особисто Борис Єльцин веде себе надзвичайно коректно щодо України. Нещодавно я дізнався, що Президент Росії подає в суд на «Незалежну газету» за цей пасквіль з приводу обговорення атомного удару по Україні. Ось ми й побачимо, у що це виллється...

— Володимире Борисовичу, кого ви вважаєте своїми виборцями?

— Здравомислячих суб'єктів. Соціологи, які проводили дослідження «під мене», назвали чотири категорії моїх майбутніх виборців. Як не дивно, це селянство, яке бажає стати власником. Я, відверто, здивований. Друга категорія — кваліфіковані робітники східних регіонів. Ця підтримка є відчутною.

— А чи не пробували ви завойовувати її на Заході України?

— Там я взагалі не веду ніякої пропаганди. Хто мене знає — проголосує. А в цілому у тому регіоні коефіцієнт корисної дії моєї пропаганди, як мовиться, менший, ніж у паровоза.

Третя категорія моїх виборців — підприємці. Я навіть здивувався, наскільки активно вони беруть участь у передвиборній кампанії. Адже я не мав ніяких структур для ведення кампанії. Підписи на мою користь збирали саме підприємці. Партія демократичного відродження України, членом якої я є, мене не висувала. Її кандидатура — Ігор Юхновський, вона й працювала на свою кандидатуру. Мене ж підтримали підприємці.

— А четверта категорія! (Гриньов загадково посміхається у вуса).

— Четверта... Жінки віком до 40 років. А що ви думаєте, це сила.

Є ще кілька категорій: військові, студенти, пенсіонери...

— Як ви оцінюєте свої шанси стати Президентом?

— Президентом стане Леонід Кравчук. Можете не сумніватися. Я під це можу ящик віскі зєтавити... Та справа, врешті, не в цьому, а в тому, щоб демократичні структури мали реальний вплив на політику. Лідер не повинен пасуватися за подіями, як це ми маємо нині. Треба змусити його влізти в петлю, змусити його проводити перетворення, не дати йому іншого виходу, ніж вихід на радикальні економічні реформи. Звичайно, якщо Президент нічого не робитиме в цьому напрямі, а тільки даватиме про себе знати, як зубний біль, він може протриматися п'ять років. Якщо ж діятиме, одержить ефект Мазовецького. Він «згорить», але іншого шляху для України немає.

— Ви вважаєте, що й ваше президентство приречене лише на два роки?

— Максимум. Бо, повторюю, психологія радикальних реформ не оволоділа суспільством. Ось у Донбасі на одній із шахт я розповів про свою зустріч в Америці з моїм колишнім колегою-науковцем. У 70-х роках він виїхав до США й нині очолює потужну фірму. Має багато мільйонів. Так от, я спитав у шахтарів: чи вірять вони у те, що людина може чесно заробити 50 мільйонів доларів за 15 років? Піднявся робітник, показав свій порваний одяг і сказав: «Бачиш оцей піджак? Я в шахті все життя. А твій знайомий — ворюга, краще його розстріляти». Я був приголомшений. А згодом зрозумів. У людей така психологія, вона виховувалася десятиріччями. Тепер вони не бажають бачити поруч підприємливих людей. Реальність є те, що економічні перетворення наштовхнуться на найпотужніший опір — психологію людини. Ось тому й «згорить» перший Президент України.

— В такому разі, можливо, ви бачите себе другим!

— За горизонт заглядати можна тільки тоді, коли видно хоч краєчок неба...

— А кому, якби була така можливість, ви передали б свої голоси?

— Якщо говорити про рейтинг мого внутрішнього сприйняття, то найкраще я співпрацював би з Юрієм Щербаком та Ігорем Юхновським. Ось такі у мене політичні симпатії.

— Ви уявляєте себе заступником у кожного з них окремо!

— Або вони у мене...

— Що ж, я бажаю вам ефективного тандему.

Бесіду вела
Світлана ПИСАРЕНКО.

Актуальне

ІСТОРИКИ, ЧЕКАЄМО ВАШОГО СЛОВА

Лунають голослівні територіальні претензії з боку представників Польщі, Румунії, Молдови, Росії. Недавно в інтерв'ю російській службі радіо «Свобода» народний депутат Росії Євген Амбарцумов у категоричній формі заявив, що Крим, цитую, «никогда не принадлежал Украине». Важко пригадати, до якої країни в світі є стільки територіальних претензій від сусідніх держав, як до України!

Пробачте, але зі шкільної лави я знав, що український народ миролюбний і на чужі території ніколи не зазіхав. Що ж тепер виходить — усе це неправда? Не завжди миролюбною була Україна?

Хотілося би дізнатися, коли ж Україна встигла загарбати стільки чужих земель: на Сході і Заході, на Півдні, а може, ще й на Півночі ми щось прихопили?

Запитання це загостюється й тим, що представники названих вище країн впевнено заявляють про територіальні претензії до України на весь світ, а наші керівники і преса скромно, ніби аж винувато, мовчать. Може, історики внесуть повну ясність і дадуть вичерпну, обгрунтовану відповідь на ці питання?

Л. ГРИЦЕВИЧ.
Івано-Франківськ.

Вимагаємо!

НАВІЩО РЕФЕРЕНДУМ?

Ми, члени Запорізької міської організації Товариства української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта», вважаємо, що проведення 1 грудня 1991 року референдуму з приводу державної незалежності України принижує гідність українського народу. Тому вимагаємо скасувати ухвалу Верховної Ради щодо референдуму.

Одначе, якщо все-таки народні депутати не погодяться з нашою вимогою, то пропонуємо розглянути проект тексту до бюлетеня на референдум і схвалити його в такій редакції: «Хочете ви, щоб Україна, згідно з постановою Верховної Ради УРСР 24 серпня 1991 року, стала незалежною самостійною державою, щоб вона побудувала свій устрій на принципах Організації Об'єднаних Націй, підписувала договір чи договори, вступала в Союз чи Союзи з іншими державами тільки на вигідних для неї умовах, і щоб у ній кожній людині, кожному народові були гарантовані політичні, економічні, соціальні та національно-культурні права і свободи?» І відповідь «так» або «ні».

Цей текст бюлетеня підтримує і Ялтинське товариство української мови.

Сподіваємося, що народ України 1 грудня виявить свою державну мудрість і скаже своє вагоме історичне «так» незалежній, самостійній українській державі.

Д. СИМОНЕНКО,
голова правління Товариства.
Запоріжжя.

НА ПЕРЕПРАВІ ЛІДЕРІВ МІНЯЮТЬ ЧИ НІ?

Здається, що уже вічність стримить у Дніпропетровську в березі Дніпра недобудована споруда готелю «Парус». Вона як більмо на оці — щонайменше три покоління керівників місцевої влади встигло змінитися, а «Парус» у плавання так і не відчалив...

На Дніпропетровщині вистачає прикмет, за якими можна судити про спроможність місцевої влади. Але ця видається надто символічною і, звичайно, сумною. Може, тому, що кожного дня мешканцям обласного центру потрапляє на очі — мало не двадцять літ стоїть, уже обшарпана і поруйнована, ще й пришпилена двома підіймальними кранами, які завмерли тут, схоже, назавжди. Мов наочна демонстрація того, що називалося застоєм.

Нарешті, і на Дніпропетровщині — «батьківщині застою» — це питання вигострилося, як колись казали, до пеку. Але, відновивши роботу позачергової сесії обласної Ради, її депутати за два дні так і не змогли знайти відповіді на актуальне питання.

Сесія слухала висновки тимчасової комісії, яка перевіряла діяльність місцевих службових осіб, органів влади тощо під час серпневого путчу. Дивні речі почали вражати відразу. З'ясувалося, що комісія добрих півтора місяця працювала майже на власний страх і ризик, оскільки почувала себе «незаконнонародженою». Коли створювалася на першому етапі сесії, в залі уже не було кворуму, тому тепер передусім зажадала, щоб депутати «заднім числом» підтвердили її повноваження. І ті підтвердили, не знайшовши підстав не довіряти комісії.

Але чим далі в ліс, тим більше дров. З'ясувалося також, що проект рішення, який за підписом голови комісії Дмитра Степанюка було розіслано депутатам напередодні, не можна вважати... рішенням комісії. Це висновки тільки її меншості. А більшість насправді ухвалила зовсім інший варіант проекту. Ось лише в облвиконкомі відмовилися (?) допомогти його розмножити і розіслати — це в останню ніч більшості довелося робити приватним методом.

І тепер Дмитро Степанюк, зачитавши «в порядку компромісу» доповідь номер один, як її назвав, себто доповідь більшості комісії, заявив, що меншість кваліфікує її як помилкову — відтак одразу виголосив і позиції меншості, яку наче і треба приймати за об'єктивну. Смішать хлопці? А, може, парадокс? Закулісне вовтузіння чи торжество плюралізму і демократії? Збагнути важко. Адже вперше в історії Дніпропетровської обласної Ради позиція меншості (слава Богу, що дожили й до цього?) відразу підносилася вище позиції більшості.

Чим же різнилися два варіанти висновків, підготовлених тимчасовою комісією?

Проект рішення, підписаний 18 депутатами, однозначно тлумачить: серпневі дії голови Ради Миколи Задої та його першого заступника по виконавчому комітету Станіслава Стежка прямо сприяли сумнозвісним гекачепістам, підтримували їх. І тлумачать аргументовано, спираючись на аналіз документів та фактів. Досить сказати, що постанову номер один ГКЧП тут було розіслано на місця «для керівництва в практичній роботі». Звідси вимога відставки обох лідерів області.

Меншість же комісії — дев'ятеро, як врешті-решт з'ясувалося, народних депутатів — іншої думки: дії М. Задої та С. Стежка, звичайно, політично помилкові, поспішні і невиправдані, але не більше. В ті дні чогось їм забракло зорієнтуватися та шкоди вони не завдали. Якщо й ставити питання «руба», то винятково про довір'я голові і його заступникові. А структурні реформи, кадрові зміни в облраді та її виконкомі — справа недалекої перспективи, і краще почекати.

Слово честі, якби на сесійній сутичці домінували тільки ці два протилежні прочитання перебігу подій, якби, тим паче, вона обмежувалася тільки 19—21 серпня... Не варто було б і писати розгорнуті нотатки у республіканській парламентській газеті. Ну, в Дніпропетровську обласна Рада поділилася майже навпіл, і консервативні сили нарешті заявили про себе відкрито, гальмуючи спільний човен на переправі з правого берега на лівий десь посередині, — так хіба це сьогодні виняток? Можна було, приміром, з одного боку, процитувати народного депутата облради і Верховної Ради України Віктора Веретеннікова (він повідомив, що особисто його ті три дні збиралися відкликати з депутатів України як директора роздержавленого підприємства), з другого — депутата Віктора Коверця, вчорашнього компартійного секретаря (який дуже поціновує практичний досвід М. Задої і С. Стежка, зрадником же народу вважає М. Горбачова, а не гекачепістів), аби дати зрозуміти, що зараз відбувається на «батьківщині застою». І досить.

Але ж у вічі впадало намагання зосередитися винятково на висновках, поданих меншістю комісії, — і неприємно, негарно це, м'яко кажучи, сприймалося. Лідеру більшості В'ячеславу Шабашову майже силоміць вдалося домогтися права на слово. А той же Віктор Коверець, покликаний п'ятим на трибуну, мимохідь «заніс» у секретаріат письмову пропозицію припинити дебати. І таких «нюансів» вистачало. Стало відомо, наприклад, що існував проміжний документ комісії, а підписаний всіма — чернетка того, який згодом вилився у доповідь номер один. «Проміжний я підписав у шоковому стані», — пояснив А. Степанюк. — А дев'ятеро депутатів, які згодом склали з ним меншість, майже і... не працювали в комісії». Або таке: ледь-ледь вдалося оголосити заяву сесії Дніпропетровської міської Ради, яка наполягає на відставці М. Задої і С. Стежка...

Та головне полягає в іншому. Серпневий путч — тільки лакмусовий папірець. І депутати не випадково повели мову загалом про політичну позицію своїх лідерів, їх стиль і методи роботи, які, на думку більшості з тих, хто виступав, нікого не можуть сьогодні влаштовувати. Особливо переконливо про безпомічність ватажків Ради говорив депутат Володимир Чаплигін. За показниками, які визначають добробут і рівень життя народу, область нині — в числі останніх у республіці. Сила-силенна скарг і нарікань на порушення законності й соціальної справедливості, і мало хто зі скривджених знаходить підтримку.

Факти зловживань, мафіозні явища на кожному кроці, про що пишуть і обласна газета Рад «Собор», і незалежна «Форум», та владі наче до цього діла немає. Щодо радикальних же економічних перетворень — тихо, як у вусі. І від цієї гіркої правди нікуди подітися. Навіть Дмитро Степанюк, відстоюючи висновки меншості своєї комісії, пояснив суперечливу, вичікувальну поведінку М. Задої та С. Стежка «стереотипністю стилю роботи і мислення, звичкою виконувати вказівки зверху». Сподіваючись, ясна річ, на «розуміння аудиторії». То питається в задачі: таке пробачається нині лідерам?

Хай депутат Олександр Міщенко висловився дещо грубо, назвавши керівників обласної влади анахронізмом і пережитком минулого, але ж Володимир Єфремов мав рацію, заявляючи, що нічого іншого від вихованців учорашньої системи і не можна було очікувати. І тепер треба спокійно визначитися: нинішній склад Ради на їхньому боці чи на боці неминуче прийдешніх?

Не визначилися. У Дніпропетровську й досі ще туман, за яким нічого не видно. Ні два проекти рішення, підготовлені тимчасовою комісією, ні чотири інші, подані уже під час сесії групами і окремими депутатами, не набрали необхідної кількості голосів. Сесія утворила погоджувальну комісію й оголосила другий тайм-аут.

...Геть невеселі враження від неї окрасив таки один приємний і обнадійливий момент. Дніпропетровські депутати прийняли звернення до своїх виборців і всіх місцевих Рад республіки підтримати проголошення України незалежною.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

...Сесія обласної ради, про яку щойно йшла мова, відбулася ще два тижні тому. Наступна ж, як ви зрозуміли, не відкрилася явно з причини кризових непорозумінь і розбіжностей в депутатському корпусі. Довго обдумуючи все це, несподівано пригадав я покинутий довгобуд готелю «Парус». Довгобуд, що вже обвалюється. І як вдихнути у його «вітрила» свіжий струмінь, не знають, виходить, у Дніпропетровську. То хіба це не означає водночас, що приречений і вмираючий довгобуд нагадує про безпомічність, безпорадність тутешньої влади?

«Пам'ятники», даруйте, і ось таким чином виникають...

НЕ МОЖУ МОВЧАТИ

У корпункті — прийомний день

Нема дня, щоб до кореспондентського пункту «Голосу України» в Хмельницькому не приходили відвідувачі. Приводять їх сюди не тільки квартирні чи пенсійні перипетії. Багатьох тривожать не власні і не хмельницькі — наші спільні проблеми.

Ось дві зустрічі одного дня.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України» по Хмельницькій області.

ГАРАЖНА ВАКХАНАЛІЯ

Тетяна РУМ'ЯНЦЕВА,
депутат Хмельницької міської Ради, вчителька середньої школи №2:

— У 1989 році міськвиконком виділив у мікрорайоні Дубове 0,7 гектара землі для спорудження гаражів офіцерам, прапорщикам та службовцям військового гарнізону, ветеранам Збройних Сил, афганцям та учасникам ліквідації наслідків Чорнобильської аварії. На ділі це рішення виявилося лише прикриттям. Тих, про кого йшла мова у рішенні міськвиконкому, серед нинішніх власників гаражів можна на пальцях перелічити. Зате міських чиновників з різних сфер — хоч греблю гати. Є тут представники споживчої кооперації, начальство з міліції, автомобільної інспекції, працівники прокуратури,

У високошановану компанію затесалися і начальник обласного управління зв'язку Д. Савчук, заступник голови обласного суду В. Ковтун, головний санітарний лікар Ю. Матус... А щоб не було заминок у будівництві, сюди прийняли і шість будівельних керівників на чолі з начальником БМУ «Цивільбуд» І. Ковалем та директором заводу залізобетонних і будівельних конструкцій А. Корбутом. Певне, передбачалася і газифікація цих об'єктів, оскільки у військовому масиві знайшли прихисток особисті, авто цілком цивільних чиновників з об'єднання «Хмельницькгаз».

Коротше, колишній начальник гарнізону В. Рассейкін та нинішній офіцер А. Перець своїм гаражним неводом охопили всі найпотрібніші служби без елементарного узгодження з виконкомом і відповідними правовими актами. Відтак з максимально допустимих 190 гаражів нині на масиві виросло до 400. І майже кожний гараж чиновника — з порушенням розмірів.

У ході депутатського розслідування я виявила велику кількість громадян, що мають по кілька гаражів у місті, окремі навіть спорудили гаражі без наявності машин. Я вже не кажу про ігнорування будівельних нормативів і правил. З другого боку, забудовниками гаражів було грубо порушено генеральний план міста, гаражі «розрослися» у район водозабору тощо.

Про гаражне свавілля начальників гарнізону (колишнього і нинішнього) я неодноразово порушувала питання, вимагала припинення будівництва гаражів. Однак вони досі ростуть, як гриби після дощу. Головний архітектор міста І. Гавриляк рішучих заходів не вживає. Аналогічну позицію займав і штаб Прикарпатського військового округу. Не в силі покласти край вакханалії й облвиконком, оскільки чинний Закон про Ради не дає повноважень скасувати чи змінювати рішення міської Ради. От і вийшло, що коло моїх митарств у пошуках справедливості замкнулося.

Я врешті-врешт вирішила припинити депутатські повноваження. Не хочу, щоб мною і далі прикривалися ті, хто за депутатськими спинами творить нечесні справи. Сподіваюся, що виборці мене зрозуміють.

ГЕНЕРАЛ ПОГРОЖУЄ СУДОМ

Олег ДІДИК,
капітан Хмельницького вищого командного артилерійського училища:

— Я втомився боротися. Не один день голодував, та і цей крайній засіб не дав бажаних результатів.

Все почалося з того, що торік я виявив ряд махінацій в обліку та списанні майна. Зі складу для курсантів та солдатів виписували майно з фальсифікацією підписів. Ось офіційні документи, ось свідчення людей. Про це я доповів заступникові начальника училища з питань матеріального забезпечення полковникові Доценку. Та він накинувся на мене з погрозами, лайкою.

Це дійшло до всіх офіцерів. Вони стали мені розповідати, представляючи документи, про всякі зловживання керівного складу училища — від отримання і ремонту квартир до харчування за рахунок курсантської їдальні. З часом багато чого й сам побачив, бо був призначений начальником речової служби училища. Скажімо, навесні цього року я знайшов багато прихованого майна на складах лазні. 23 квітня під час обідньої перерви до мене підійшов військовий прокурор гарнізону Майборода і почав кричати, погрожувати. А вже ввечері прибув начальник речової служби ПрикВО полковник Гойхер, не без допомоги якого протягом багатьох літ нове майно йшло на сторону, а курсанти і солдати ходили в обносках.

Я не можу мовчати. Написав листи колишнім міністрові оборони СРСР та Генеральному прокурору СРСР, звернувся до народного депутата України Найменка. Та це не дало результатів. І я змушений був звернутися по допомогу до громадськості обласного центру.

У відповідь начальник училища генерал-майор Субачев влаштував мені суд офіцерської честі. Та генеральська затія не пройшла. Його підтримало лише кілька офіцерів. Це розлютило генерала, і він підключив військового прокурора, голову військового трибуналу. Все повертають так, ніби-то всі зловживання сталися з моєї вини. Субачев почав виживати з училища всіх, хто підтримав мене на суді офіцерської честі.

Мої надії — на Міністерство оборони України.

Адреса корпункту в Хмельницькому: вулиця Котовського, 60. Телефон — 6-78-14.

ВИХОДИМО НА КАНАДСЬКИЙ РИНОК

Ця угода стала продовженням розвитку зв'язків Мінторгу з ДВТ, початок яким було покладено два роки тому. Перший контракт вже майже реалізовано. На черзі — здійснення щойно підписаного, який передбачає товарообмін на основі бартеру. Кожна сторона зобов'язується постачати товарів майже на чотири мільйони доларів. Що ж попливе з України через океан і що буде привезено звідти? За словами першого заступника міністра торгівлі В. Тимофеєва, ми передусім розраховуватимемося з партнерами надплановою продукцією хімічної промисловості. Трохи пізніше українська сторона використовуватиме для обміну частину ринкових фондів не першої необхідності за наявності інтересу з боку канадців. Відповідно нам постачатимуть товари народного споживання, обладнання, технології.

Звичайно, обсяг чотири мільйони доларів не такий уже й великий. Проте це лише один з перших кроків співробітництва. Бо ще в протоколі про наміри було сказано, що партнери намагатимуться довести товарообмін до 50 мільйонів доларів на рік. До того ж розвиватиметься не тільки торгівля. Як повідомив генеральний директор Укрінвалютторгу В. Крамний, з наступного року ця організація разом з ДВТ почне розробку проектної документації для будівництва на лівому березі Дніпра бізнес-центру з готелем. Фірма має відповідний досвід і в цій галузі. Саме ж створення такого центру хоч якоюсь мірою вирішить питання розвитку інфраструктурної бази для бізнесу, через відсутність якої не завжди використовуються існуючі можливості. Бо, за словами президента ДВТ П. Іщенка, канадські бізнесмени виявляють величезний інтерес до ділових контактів з Україною, особливо після візиту Голови Верховної Ради Л. Кравчука. Встановленню таких контактів, напевне, сприятиме і поїздка до Канади делегації на чолі з міністром економіки Л. Мінченком, що відбудеться в листопаді.

Корисним це буде не тільки для торгівлі і промисловості. Та ж «ДВТ інтернешнл» п'ять відсотків своїх дивідентів направлятиме на благодійні цілі. До Києва вже прибуло 567 тисяч одноразових шприців. Незабаром буде зроблено пожертви на потреби Володимирського собору. І ще багато планів у цьому напрямі.

Тож, здається, історичні зв'язки починають давати реальні результати.

Євген ОЛЕКСІЄНКО.

ЗУСТРІЧІ В МЗС УКРАЇНИ

Міністр закордонних справ України А. Зленко та міністр оборони України К. Морозов зустрілися з керівниками генеральних консульств зарубіжних країн у Києві. Вони поінформували іноземних дипломатів про підсумки переговорів між урядовими делегаціями України і РРФСР, що відбулися 30 жовтня в Києві, відповіли на численні запитання.

Було, зокрема, відзначено, що переговори мали конструктивний характер і стали продовженням українсько-російського діалогу в контексті виконання договору між УРСР і РРФСР від 19 листопада 1990 року і Комюніке від 29 серпня 1991 року. Вони підтвердили спільні наміри розвивати добросусідські відносини між Україною і Росією в усіх галузях на основі повної рівноправності, взаємного визнання, поважання суверенітету і непорушності кордонів, забезпечення прав національних меншостей.

У процесі переговорів сторони виробили спільні підходи у взаємодії з іншими республіками щодо колишніх союзних структур, оборонної стратегії, в тому числі визначення статусу ядерної зброї і звичайних озброєнь на територіях України і Росії, участі в міжнародних економічних і валютно-фінансових інститутах. Російська сторона високо оцінила Заяву Верховної Ради України від 24 жовтня «Про без'ядерний статус України» як дійовий стабілізуючий фактор міжнародних відносин.

Того ж дня А. Зленко прийняв посла Швейцарії Ж.-П. Ріттера і посланника Великобританії Д. Логана. В ході бесід міністр ознайомив їх з основними напрямами зовнішньої політики України, останніми рішеннями Верховної Ради республіки. Було обговорено шляхи налагодження двосторонніх відносин з цими країнами, у тому числі питання встановлення консульських та інших відносин.

А. Зленку було вручено особистого листа міністра закордонних справ Великобританії Д. Херда.

Прес-центр МЗС України.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК
заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

ШВЕЦІЯ: ЧИ ДОБРЕ ВСЕ У КОРОЛІВСТВІ?

Ситуація

У ШВЕЦІЇ, одній з найрозвинутіших країн Північної Європи, відбулися чергові парламентські вибори, результати яких привернули до себе увагу багатьох політиків і економістів. Колишня правляча Соціал-демократична робітнича партія Швеції (СДРПШ), яка останні 58 років з перервами була «паротягом», що вів королівство «третім шляхом розвитку» (поєднання соціалізму і капіталізму), втратила керівну позицію.

Що ж привело до зміни влади в країні, де, за даними ООН, найкраще забезпечуються права людини, в країні, яка дала своїм мешканцям майже повну зайнятість, безплатне медичне обслуговування, пенсійне забезпечення всім, кому виповнилося 65 років, фінансову допомогу сім'ям на кожну дитину до 16 років, п'ятитижневу оплачувану відпустку, найвищі в Європі житлові стандарти і багато інших соціальних привілеїв?

Причин декілька, як внутрішніх, так і зовнішніх. Почнемо з перших.

З часом у Швеції склалася схема: забезпечення високих соціальних стандартів здійснюється шляхом перерозподілу доходів, який, в свою чергу, втілюється через систему оподаткування. Тому податки в країні були найвищими в світі і стали джерелом 56 відсотків валового національного продукту (для порівняння, в країнах ЄЕС — 40 відсотків). Що це означає для шведів? Наприклад, у сім'ї чоловік і дружина повинні обоє працювати, щоб «триматися» на певному, хоч і високому рівні. За західними стандартами, це не так уже й добре. (З'ясовується, головний героїні фільму «Інтердівчинка» пощастило. Потрапивши до північного королівства, вона жила у власному будинку, їздила на власній машині і влаштовуватися на роботу не збиралася. На відміну від 84 відсотків працездатних шведок). Відповідну реакцію викликав і недавно введений податок на додану вартість (ПДВ) — 25 відсотків.

Однак СДРПШ, представляючи свою передвиборну програму, на відміну від тодi ще опозиційних буржуазних партій, зниження податків не обіцяла. Напевне, в цьому і полягала одна з найбільших її помилок. Бо політичні конкуренти запевняли виборців, що в разі свого успіху зменшать податки не тільки для людей, а й для підприємств, особливо малих і середніх. Якщо ж врахувати, що з січня по серпень розорилося понад 11 тисяч підприємств (на 82 відсотки більше, ніж у минулому році), причому переважно невеликих, то можна зрозуміти, чому буржуазні партії збільшили ряди своїх прибічників.

Загалом же на порядок денний постало питання про певні соціальні та економічні реформи. Інфляція дорівнює 9 відсоткам, зростання економічних показників не видно, зменшується обсяг інвестицій, бо для місцевих підприємців і банкірів значно вигідніше вкладати кошти в економіку країн ЄЕС (це вони з успіхом і роблять, «віддаючи» Співтовариству внески, що в шість разів перебільшують вкладення у власну економіку).

До того ж, змінився і соціальний клімат. Як сказав один з політиків-консерваторів, «люди хочуть спробувати що-небудь невикористане, вони шукають змін». Так, молодь, яка вивчає нові ідеї і опановує нові професії, орієнтується на індивідуалізацію в житті і роботі, її вже не влаштовує «соціальна солідарність». Права вибору шукають й інші верстви населення. Вибору тієї ж школи чи лікарні, бо до цього часу кожен був «прив'язаний» до конкретної середньої навчальної чи медичної установи. Можливо, для реалізації цього права, багато дасть приватизація державних фондів, яку обіцяє нині правляча вже коаліція буржуазних партій, очолювана Поміркованою консервативною партією. Консерватори виступають за новий діловий клімат, за розвиток конкуренції, що, на їх думку, надасть економіці більшого динамізму й підвищить ефективність послуг населенню. Тим більше, що країна збирається вступити до «Спільного ринку» (проти цього виступають лише «зелені» та Ліва партія, яка донедавна іменувалася комуністичною). І така переорієнтація, спрямована на «схуднення» державного сектора і розвиток «більш вільної» ринкової економіки, на думку виборців, зовсім їй не завадить.

А що з відомим шведським нейтралітетом? За словами генерального секретаря МЗС П'єра Шорі, «він був гамівною сорочкою «холодної війни». Тепер ми можемо його відкинути, бо відчуваємо себе звільненими». Тобто головним завданням шведської зовнішньої політики стає широка інтеграція в Європейське співтовариство з метою збільшення свого впливу на найголовніші міжнародні політичні та економічні процеси, що відбуваються. Єдина Європа ж не за горами, і зміни в ній передбачаються величезні.

Отже, вибори пройшли і новий уряд з представників чотирьох буржуазних партій — Поміркованої консервативної, Народної (ліберальної), центру і Християнсько-демократичного союзу — сформовано. Його очолив 42-річний голова ПКП К. Більдт. Але чи вдасться йому повністю реалізувати свою програму, ще невідомо: з 349 парламентських мандатів урядова коаліція має лише 170. Тобто для більшості не вистачає щонайменше п'ять депутатських голосів. Соціал-демократи залишилися все ж таки на досить сильних позиціях — 138 мандатів.

Який загальний висновок можна зробити? Навряд чи треба сьогодні говорити про остаточну загибель «шведської моделі». Бо навіть для її вмирання, за словами відомого теоретика підприємництва Яна Херіна, треба 10—15 років. А професор Гарвардського університету Стівен Келман сказав так: «Немає ніякого приводу для того, щоб скасовувати інститути добробуту, які зробили Швецію такою знаменитою. Шведську модель слід підкоригувати, а не ліквідувати». Та й провідна сила «третього шляху» — соціал-демократія — не збирається довго засиджуватися в опозиції, а використати перерву після тривалої вахти біля керма для «самокритичного аналізу, щоб визначитися, як знову завоювати традиційну підтримку шведського народу». Це слова колишнього прем'єра і голови СДРПШ Інгвара Карлссона. Тож, вважаймо, що реформування системи почалося. Чи будуть його наслідками докорінні структурні зміни? Побачимо. Швеція тільки-но збирається давати новий урок. Як прихильникам, так і противникам соціалізму.

Олексій ЄВСІКОВ.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Черговий від редколегії — Леонід Бровченко.

Черговий редактор — Микола Хрієнко.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори:
Валентина Луквій, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники:
Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти:
Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 158.700

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315214